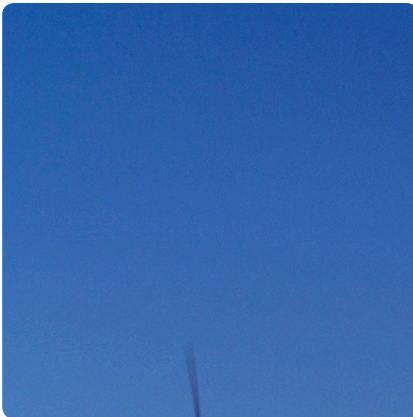

Miljöarbetet i staten 2009

Miljöledningssystem i myndigheter 2009

RAPPORT 6352 • APRIL 2010

Miljöarbetet i staten 2009

Miljöledningssystem i myndigheter 2009

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

Orderfax: 08-505 933 99

E-post: natur@cm.se

Postadress: CM Gruppen AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/bokhandeln

Naturvårdsverket

Tel 08-698 10 00, fax 08-20 29 25

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, SE-106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-6352-8.pdf

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2010

Elektronisk publikation

Omslagsbild: © Naturbild AB / Sven Halling / Johnér

Förord

Miljöledningssystem är ett verktyg för att få till stånd ett systematiskt miljöarbete i en organisation. Regeringen har därför beslutat att statliga myndigheter ska införa miljöledningssystem. Miljöarbetet i myndigheterna ska bidra till att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen och få staten att vara ett föredöme.

Inför redovisningsåret 2009 har riktlinjerna för redovisningen ändrats. Syftet är att utvidga fokus till uppföljning av miljöledningsarbetets miljöeffekter. Genom att synliggöra effekterna är förhoppningen att större kraft läggs på förbättrad miljöprestanda.

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att ge myndigheterna stöd i deras miljöledningsarbete. I uppdraget ingår även att årligen redovisa en sammanfattning av myndigheternas miljöledningsarbete. Denna rapport är Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget år 2009. Förhoppningen är även att rapporten ska ge stöd till de deltagande myndigheterna och bidra till en ökad kunskap om miljöledningssystem i myndigheter.

Rapporten är författad av Lena Söderlundh och Kerstin Backman Hannerz på Naturvårdsverket.

Stockholm i april 2010

Naturvårdsverket

Innehåll

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	6
SUMMARY	9
1 INLEDNING	13
1.1 Bakgrund	13
1.2 Myndigheternas årliga redovisning	13
1.3 Myndigheter som omfattas	14
1.4 Svarefrekvens	14
1.5 Rapporten	14
2 MILJÖLEDNINGSSYSTEMET	15
2.1 Miljöcertifiering	16
2.2 Miljöutredning	16
2.3 Betydande miljöaspekter	17
2.4 Miljöpolicy	17
2.5 Miljömål för miljöaspekter	17
2.6 Handlingsplan	18
2.7 Uppföljning av miljömålen	18
2.8 Kommunikation av miljöarbetets resultat	20
2.9 Personalens miljökompetens	20
2.10 Revision av miljöledningssystemet	21
3 UPPFÖLJNING AV MILJÖLEDNINGSSYSTEMETS EFFEKTER	22
3.1 Tjänsteresor och övrig bränsleanvändning	22
3.1.1 Andel som följer upp resor och transporter	22
3.1.2 Miljöpåverkan från resor och transporter	23
3.1.3 Miljöbilar och förnyelsebart drivmedel	25
3.2 Energianvändning	26
3.2.1 Andel som följer upp energianvändning	26
3.2.2 Miljöpåverkan från energianvändning	27
3.3 Miljökrav i upphandling	28
3.3.1 Andel som följer upp miljökrav i upphandling	28
3.3.2 Anskaffningar med miljökrav	29
4 METOD FÖR UPPFÖLJNING	30
4.1 Tjänsteresor och övrig bränsleanvändning	30
4.1.1 Metod för att ta fram uppgifter	30
4.1.2 Vad som påverkat resultatet	31
4.1.3 Problem och åtgärder	31
4.2 Energianvändning	32

4.2.1	Metod för att ta fram uppgifter	32
4.2.2	Vad som påverkat resultatet	32
4.2.3	Problem och åtgärder	33
4.3	Miljökrav i upphandling	33
4.3.1	Metod för att ta fram uppgifter	33
4.3.2	Vad som påverkat resultatet	34
4.3.3	Problem och åtgärder	34
5	RANKINGRESULTAT	36
5.1	Nya kriterier för rankinglistan	36
5.2	Rankinglistan	37
5.3	Årets resultat	43
6	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	45
6.1	Indirekta miljöaspekter behöver lyftas fram	45
6.2	Målformuleringarna kan bli bättre	45
6.3	Behov av miljöutbildning	46
6.4	Stöd för miljörevision	46
6.5	Förbättringspotential för uppföljningen av miljöeffekter	46
6.5.1	Tjänsteresor	47
6.5.2	Energianvändning	47
6.5.3	Miljökrav i upphandling	47
6.5.4	Årsarbetskraft	48
6.6	Inför nästa års redovisning	48
BILAGOR		50
	Bilaga 1: Riktlinjer för statliga myndigheters redovisning av miljöledningsarbete 2009	50
	Bilaga 2: Myndigheter med uppdrag att redovisa sitt miljöledningsarbete 2009	53
	Bilaga 3: Miljöeffekter för tjänsteresor och övrig bränsleanvändning	56

Sammanfattning

För att stimulera miljöarbetet i staten har regeringen beslutat att statliga myndigheter ska införa miljöledningssystem. Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att stödja myndigheterna i detta arbete. I uppdraget ingår att årligen redovisa en sammanställning av miljöledningsarbetet baserat på myndigheternas rapporteringar.

Redovisningsåret 2009 utgör ett historiskt startskott för att utvidga fokus från miljöledningssystemets grundläggande element till verksamhetens miljöeffekter. Detta innebär att myndigheterna ska följa upp miljöeffekter inom tre områden – tjänsteresor och övrig bränsleförbrukning, energianvändning och miljökrav i upphandling.

Av 194 myndigheter med redovisningsansvar har 96 procent inkommit med redovisning. Det totala underlaget för årets rapport är 191 myndigheter.

De grundläggande delarna finns på plats

Majoriteten av myndigheterna har alla grundläggande delar av miljöledningssystemet på plats:

- 19 myndigheter är miljöcertifierade, vilket motsvarar en ökning med fem myndigheter sedan föregående år.
- 94 procent av myndigheterna har en miljöutredning.
- De vanligaste miljöaspekterna som myndigheterna anger är direkta aspekter som t.ex. resor/transporter, energi och avfall medan relativt få nämner indirekta miljöaspekter.
- 96 procent av myndigheterna har upprättat en miljöpolicy.
- 82 procent av myndigheterna har upprättat mål för de betydande miljöaspekterna och 76 procent av alla myndigheter har en handlingsplan.
- Nio av tio myndigheter som har miljömål följer upp målen. Av dessa myndigheter är det endast 11 procent som anger att alla målen är uppfyllda medan 68 procent har uppfyllt något eller några av miljömålen.
- 80 procent av myndigheterna kommunicerar resultatet av miljöledningsarbetet till de anställda.
- 60 procent av myndigheterna säkerställer att de anställda har kunskap att agera miljövänligt.
- 49 procent av myndigheterna har genomfört miljörevision under året, vilket motsvarar en ökning med nio procentenheter jämfört med föregående år.

Majoriteten följer upp miljöeffekter

Den nya uppföljningen av miljöeffekter innebär att myndighetens miljöpåverkan klargörs vilket underlättar förbättringsarbetet. En större medvetenhet om miljöpåverkan gör att det blir mer tydligt och motiverande för de anställda att bedriva ett aktivt miljöarbete samtidigt som det blir mer intressant för ledningen att prioritera detta arbete.

Det är glädjande att så många myndigheter följer upp sin miljöpåverkan, trots att detta är första året för redovisning av miljöledningsarbetets effekter. Av alla myndigheter har 73 procent angett ett eller flera uppföljningsmått för samtliga tre uppföljningsområden.

Totalt har staten släppt ut 241 kton koldioxid från tjänsteresor och övrig bränsleförbrukning. Maskiner och övriga fordon står för den största andelen, 39 procent, av de totala utsläppen. Flygresor över 50 mil och bilresor står för ungefär en tredjedel respektive en femtedel av utsläppen. Flygresor under 50 mil står för en relativt liten andel, 5 procent, av de utsläppen medan tåg- och bussresor endast står för en marginell andel av koldioxidutsläppen. Statens totala energiförbrukning är 2,83 TWh. En majoritet av myndigheterna, 59 procent, använder helt eller delvis förnybar energi. Myndigheterna följer inte upp miljökrav i upphandling i lika stor utsträckning som övriga områden. Av de myndigheter som följer upp miljökrav är det 15 procent som ställt miljökrav vid alla upphandlingar medan 19 procent inte har ställt några miljökrav.

Initiala problem i uppföljningen

Det är naturligt att den nya uppföljningen innebär vissa uppstartsproblem. Myndigheterna har gjort olika avgränsningar, missuppfattat frågor och haft svårt att få fram vissa delar av den aktuella statistiken. Trots att det finns vissa brister i redovisningen är det glädjande att så många lyckats få fram uppgifter för att redovisa miljöeffekter.

När det gäller uppföljning av tjänsteresor och övrig bränsleanvändning har myndigheterna haft lättast att samla in uppgifter för flyg medan uppgifter om t.ex. buss och taxiresor verkar mer problematiskt. En del myndigheter har svårt att följa upp energianvändningen. Det kan handla om att myndigheten inte har fått komplett statistik från leverantören/hyresvärden på grund av att myndigheten t.ex. delar lokal med andra verksamheter eller att energianvändningen ingår i hyran. Endast hälften av myndigheterna uppger att värmeanvändningen är normalårkorrigerad. Det område som minst andel av myndigheterna redovisat uppföljningsmått för är miljökrav i upphandling. Många myndigheter upplever att begreppet miljökrav är oklart.

Rekommendationer inför nästa års redovisning

Den nya redovisningen med uppföljning av miljöeffekter har gått över förväntan. Inför nästa redovisning kommer det att finnas en större medvetenhet om vad

uppföljningen innebär, både inom myndigheten och för leverantörerna. Alltefter som problemen löses kommer också redovisningens kvalitet att förbättras. Avsikten med uppföljningen är dock inte att få en helt komplett och felfri statistik av statens totala utsläpp. Syftet är framför allt att myndigheterna ska lägga större fokus på att minimera den egna miljöpåverkan.

Det finns emellertid behov av ytterligare åtgärder för att underlätta och förbättra redovisningen. Naturvårdsverket, som har en stödjande funktion i myndigheternas miljöledningsarbete, har en viktig roll för att åstadkomma förbättringar och att minimera problem som uppstår. Nedan är några förslag på hur Naturvårdsverket kan förbättra stödet inför nästa års redovisning.

Förslag till utveckling av stödet från Naturvårdsverket

- Information om existerande miljöutbildningar bör utvecklas och spridas.
- Kompetenshöjande insatser för att myndigheterna ska kunna genomföra interna miljörevisioner. Naturvårdsverket satsar under året på grundutbildningar i miljörevision anpassade för statliga myndigheter.
- Stöd och hjälp gällande normalårskorrigerering.
- Definitioner och stöd för uppföljning av miljökrav vid upphandling bör utvecklas och kommuniceras.
- Samordning av reseleverantörer och fastighetsägare för att förbättra leverantörsstatistiken och underlätta för myndigheterna.

Förslag till förändringar i riktlinjerna

- Uppföljningen skulle gynnas av att myndigheterna även redovisade antal resor för respektive transportslag, antal årsarbetskrafter och antal kvadratmeter.
- Kommande år bör minst två års siffror inkluderas i redovisningen för att synliggöra trender.
- Det bör vara möjligt att även ange egna uppföljningsmått i rapporteringen som myndigheten anser lämpliga samt motiv till dessa.
- Riktlinjernas utformning bör ses över för att minimera missförstånd i rapporteringen.
- Riktlinjernas utformning bör ses över för att minimera missförstånd i rapporteringen.

Summary

The government has decided that environmental management systems are to be introduced at government authorities, in order to encourage state environmental work. The Swedish Environmental Protection Agency has been tasked by the government to support the authorities in this work. The assignment includes providing an annual synopsis of the environmental management work based on the authorities' reports.

The 2009 reporting year constitutes a significant starting point for broadening the focus from the basic elements of the environmental management system, to include the environmental effects of measures taken. This means that the authorities need to follow up environmental effects within three areas – business travel and other fuel consumption, energy use and environmental requirements in the procurement process.

Of the 194 authorities with reporting responsibility, 96 percent have submitted their reports. This year's report is based on information from 191 authorities.

Basic components in place

The majority of the authorities have all the basic components of the environmental management system in place:

- 19 authorities have environmental certification, which corresponds to an increase of five authorities compared to the previous year.
- 94 percent of the authorities are conducting an environmental review.
- The most common environmental aspects stated by the authorities are direct aspects, such as travel/transport, energy and waste, while relatively few mention indirect environmental aspects.
- 96 percent of the authorities have drawn up an environmental policy.
- 82 percent of the authorities have established goals for the most significant environmental aspects, and 76 percent of all authorities have an action plan.
- Nine out of ten authorities that have environmental goals also have a follow-up system in place. Of these authorities, only 11 percent state that all the goals have been achieved, while 68 percent have achieved one or some of their environmental goals.
- 80 percent of the authorities communicate the results of their environmental management work to their employees.
- 60 percent of the authorities make sure that their employees are informed about how to consider the environment in their work.

- 49 percent of the authorities have carried out environmental audits during the year, which corresponds to an increase of nine percentage points compared with the previous year.

Majority follow up environmental effects

The new system of following up environmental effects is helping to clarify authorities' environmental impact, which is facilitating improvement measures. Greater awareness of environmental impact improves understanding and inspires employees to actively pursue environmental work, while making prioritising this work more interesting for senior management.

It is good to see so many authorities following up their environmental impact, despite this being the first year for reporting the effects of environmental management work. Of all the authorities, 73 percent stated one or several benchmarks for all three follow-up areas.

The state has emitted a total of 241 kilotonnes of carbon dioxide from business trips and other fuel consumption. At 39 percent, machinery and other vehicles account for the largest proportion of total emissions. Air travel over 500 km and car trips account for approximately a third and a fifth of emissions respectively. Air travel under 500 km accounts for a relatively small proportion of emissions, 5 percent, while train and bus journeys only account for a marginal share of carbon dioxide emissions. The state's total energy consumption amounts to 2.83 TWh. Energy sources for most of the authorities, 59 percent, are entirely or partly renewable. The authorities do not follow up environmental requirements in relation to the procurement process to as great an extent as they do in other areas. Of the authorities that follow up environmental requirements, 15 percent set requirements for all procurements, while 19 percent have not set any environmental requirements.

Initial problems in follow-up work

It's quite natural for there to be certain teething troubles related to the new follow-up system. Authorities have defined things in different ways, misunderstood questions and found it difficult to produce certain aspects of the statistics required. Despite there being some deficiencies in the reporting, it is pleasing that so many have succeeded in producing the information required in order to report environmental effects.

When it comes to following up business trips and other fuel consumption, the authorities have found it easiest to compile information for air travel, while details in relation to bus and taxi journeys appear to be more problematic. Some authorities are having difficulties following up energy use. Sometimes it is because the authority has not received a complete set of statistics from the supplier/landlord because the authority shares premises with other businesses, or it can be that energy use is included in the rent. Only half of the authorities state that use of heat is adjusted according to a normal year. The area that the least number of authorities

have benchmarks for is environmental requirements in the procurement process. Many authorities are unclear about the concept of environmental requirements.

Recommendations for next year's reporting

The new reporting and follow-up system for environmental effects has exceeded expectations. For next year's reporting there will be a greater awareness of what follow-up means, both within the authority and for the suppliers. The quality of reporting will improve as problems are resolved. However, the purpose of the follow-up system is not to acquire an entirely complete and faultless set of statistics on the state's total emissions. The aim is mainly for authorities to increase the focus on minimising their own environmental impact.

However, additional measures are required in order to facilitate and improve the quality of reporting. The Swedish Environmental Protection Agency, which has a supporting function in the authorities' environmental management work, has an important role in helping to achieve improvements and minimise any problems that arise. To follow are a few suggestions as to how the Swedish EPA can improve its support ahead of next year's reporting.

Proposals for development of support from the Swedish EPA

- Information on available environmental training programmes should be developed and disseminated.
- Skills-enhancing measures to help authorities implement internal environmental audits. During the year, the Swedish EPA should invest in basic training in environmental audits that is adapted to suit government authorities.
- Support and help regarding normal year correction.
- Support and definitions regarding following up environmental requirements during the procurement process should be developed and communicated.
- Coordination of travel suppliers and property owners is needed to improve supplier statistics and facilitate the work of the authorities.

Proposals for changes to the guidelines

- The follow-up system would be improved if the authorities also reported on the number of journeys per mode of transport, number of annual work units and number of square metres.
- In the years to come, at least two-years' worth of figures should be included in the reporting in order to highlight any trends.
- It should be possible for authorities to also include benchmarks in their reports that they deem appropriate, as well as their reasons for them.

- The guidelines should be amended in order to reduce the risk of misunderstandings in the reporting process.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Alla verksamheter påverkar miljön på något sätt. Det är därför nödvändigt att säkerställa ett aktivt miljöarbete. Miljöledningssystem är ett verktyg som underlättar ett systematiskt och effektivt miljöarbete som syftar till ständigt förbättrade resultat. Metoden ger struktur åt arbetet, ser verksamheten i ett helhetsperspektiv och riktar de miljöförbättrande åtgärderna dit där de bäst behövs.

Staten utformar och driver miljöpolitik och statsförvaltningen har ett stort miljöansvar genom exempelvis resor, upphandling, regler och beslut. Därför är det särskilt angeläget att de statliga myndigheterna är föregångare inom miljöarbetet. Med detta i åtanke beslutade regeringen 1996 att statliga myndigheter ska införa miljöledningssystem och årligen rapportera till regeringen om hur arbetet går.

Naturvårdsverket har sedan 2000 regeringens uppdrag att ge statliga myndigheter stöd i deras miljöledningsarbete. I uppdraget ingår även att årligen redovisa myndigheternas miljöledningsarbete i en sammanfattande rapport. Rapporten bygger på de redovisningar som myndigheterna skickat in till sina departement med kopia till Naturvårdsverket.

1.2 Myndigheternas årliga redovisning

De myndigheter som har i uppdrag att införa miljöledningssystem ska årligen redovisa till regeringen hur arbetet fortskrider. Redovisningen ska göras enligt fastlagda riktlinjer beslutade av Miljödepartementet (se bilaga 1). Redovisningen ska skickas både till myndigheternas respektive departement och till Naturvårdsverket.

Myndigheterna har tidigare varit indelade i tre grupper beroende på hur stor deras miljöpåverkan bedöms vara. Från och med i år finns ingen sådan indelning och samtliga myndigheter ska besvara alla frågor.

Från och med redovisningen av miljöledningsarbetet för 2009 har regeringen beslutat om nya riktlinjer. Frågorna i riktlinjerna omfattar som tidigare på miljöledningssystemet olika grundelement men handlar även om uppföljning av miljöeffekter. Riktlinjerna för myndigheternas redovisning av miljöledningsarbetet är indelade i två delar. Den första delen innehåller frågor om miljöledningssystemets grundelement. I den andra delen ska myndigheterna redovisa miljöledningssystemets effekter för tre områden: tjänsteresor och övrig bränsleanvändning, energianvändning och miljökrav i upphandling.

1.3 Myndigheter som omfattas

Enligt regeringens riktlinjer för redovisning (M2008/4821/H) omfattas 194 myndigheter av uppdraget att redovisa sitt miljöledningsarbete. Myndigheterna listas i bilaga 2.

1.4 Svarsfrekvens

I år har ett trettiotal högskolor och universitet även tilldelats redovisningsansvar. Av de 194 myndigheter med redovisningsansvar har 186 myndigheter lämnat redovisning. Detta innebär en svarsfrekvens på 96 procent, vilket är en ökning sedan förra året (92 procent).

Under året har ett antal myndigheter med redovisningsansvar omvandlats eller avvecklats. Fyra av dessa har inte lämnat någon redovisning trots att de haft ansvar att arbeta med miljöledning och redovisa detta arbete. De fyra resterande myndigheterna som uteblivit med redovisning är *Folke Bernadotteakademien*, *Högskolan i Skövde*, *Post- och telestyrelsen* och *Sametinget*. Sexton myndigheter inkom sent med sina redovisningar. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* inkom så sent med redovisningen att denna inte kunde tas med i sammanställningen. Positivt är att sex nybildade myndigheter frivilligt lämnat in redovisning: Dessa är Diskrimineringsombudsmannen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten, Tillväxtverket och Tillväxtanalys. Det totala underlaget för årets rapport utgör 191 myndigheter. Två myndigheter har inte svarat enligt angivna riktlinjer och har därför inte inkluderats i årets rankinglista.

1.5 Rapporten

Rapporten är disponerad så att den följer riktlinjerna för myndigheternas redovisning. I kapitel 2 redovisas svaren på frågorna i del ett, om grundelementen i miljöledningssystemet. Därefter, i kapitel 3 presenteras svaren på frågorna i del två som handlar om miljöledningssystemets effekter. I kapitel 4 diskuteras metoden för uppföljningen av miljöeffekter. Kapitel 5 innehåller rankinglistan, och dess resultat. Slutligen finns en sammanfattande diskussion i kapitel 6 där viktiga iakttagelser och rekommendationer till det fortsatta arbetet tas upp.

Eftersom riktlinjerna för redovisningen har ändrats kommer jämförelser med tidigare år vara begränsad. Föregående år var det frivilligt för myndigheterna att besvara frågorna i del 2 (miljöledningssystemets miljöeffekter). Svare underlaget för dessa frågor var begränsat (24 myndigheter) och därför görs inga jämförelser med föregående år. De ändrade frågorna i riktlinjerna innebär även att rankinglistan är uppdaterad i år. Vissa av frågorna har fallit bort medan andra tillkommit. Rankinglistan och mer information om vilka frågor som utgör underlaget till rankinglistan finns i kapitel 5.

2 Miljöledningssystemet

Figuren nedan visar de olika stegen för ett väl fungerande miljöledningssystem. Först och främst bör myndigheten engagera och involvera ledningen samt skapa en tydlig ansvarsfördelning för olika uppgifter inom miljöledningsarbetet. Det är sedan dags för att undersöka hur myndigheten påverkar miljön genom att ta fram en miljöutredning med verksamhetens betydande miljöaspekter. Utifrån miljöutredningen upprättar myndigheten en miljöpolicy som ska uttrycka myndighetens vilja och ambition att förbättra sin miljöpåverkan. Policyn utgör grunden för utformandet av miljömål och handlingsplan. Målen ska utgå från de identifierade miljöaspekterna och vara mätbara och tidsatta.

I genomförandefasen upprättas en handlingsplan som visar hur målen ska uppnås, vem som ansvarar och vilka resurser som avsätts. För att säkerställa att aktiviteterna genomförs kan det bli aktuellt att skapa nya rutiner för t.ex. källsortering eller upphandling. Miljöarbetet kommuniceras genom att myndigheten når ut med information och tar in synpunkter om miljöarbetet till personalen och externa intressenter. Miljöutbildning är ett viktigt verktyg för att integrera och förankra miljöarbetet bland de anställda.

När miljöledningssystemet väl är på plats återstår att göra uppföljning av miljömålen och de betydande miljöaspekterna genom t.ex. olika uppföljningsmått. Interna miljörevisioner används för att kontrollera att miljöarbetet fungerar och ta fram förbättringsförslag. Ständig förbättring är ett nyckelbegrepp inom miljöledningsarbetet och innebär att myndigheten ska kunna visa miljöförbättringar genom arbetet. Detta uppnås genom att utvärdera resultatet från uppföljningen och förslag från personal och miljörevisorer för att ta fram nya åtgärder.

Figur 1. Modell med de olika delar som bör ingå i ett väl fungerande miljöledningssystem.

Den första delen i redovisningen som myndigheterna besvarar berör de grundläggande komponenterna i ett miljöledningssystem. Frågorna i del 1 ska besvaras av samtliga myndigheter. Det totala underlaget för denna del är 191 myndigheter.

2.1 Miljöcertifiering

I år har 19 myndigheter, 10 procent, redovisat att de är miljöcertifierade (se tabell nedan). Samtliga myndigheter är certifierade enligt ISO 14001 och två av dessa är även certifierade enligt EMAS. Jämfört med förra årets redovisning har fem nya myndigheter tillkommit som certifierade, varav tre redovisar för första gången. En ISO-certifierad myndighet från förra året har även blivit certifierad enligt EMAS samtidigt som en annan myndighet tillfälligt blivit av med sitt certifikat.

Tabell 1. Miljöcertifierade myndigheter 2009

Myndighet	Certifiering
Banverket	ISO 14001
Fortifikationsverket	ISO 14001/ EMAS
Göteborgs universitet	ISO 14001/EMAS
Högskolan i Gävle	ISO 14001
Kemikalieinspektionen	ISO 14001
Lantmäteriet	ISO 14001
Luftfartsverket	ISO 14001
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	ISO 14001
Mälardalens högskola	ISO 14001
Naturvårdsverket	ISO 14001/EMAS
Statens fastighetsverk	ISO 14001/EMAS
Statens geotekniska institut	ISO 14001
Statens jordbruksverk	ISO 14001
Statens maritima museer	ISO 14001
Statens veterinärmedicinska anstalt	ISO 14001
Strålsäkerhetsmyndigheten	ISO 14001
Sveriges geologiska undersökning	ISO 14001
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	ISO 14001
Vägverket	ISO 14001

Kommentar: Myndigheter eller certifiering som tillkommit på listan sedan föregående år är markerade i fet stil.

2.2 Miljöutredning

Av myndigheterna har 94 procent redovisat att de har en miljöutredning. Siffran är oförändrad sedan tre år tillbaka. Några myndigheter uppger att deras miljöutredning är för gammal men planerar att uppdatera utredningen under det kommande året.

2.3 Betydande miljöaspekter

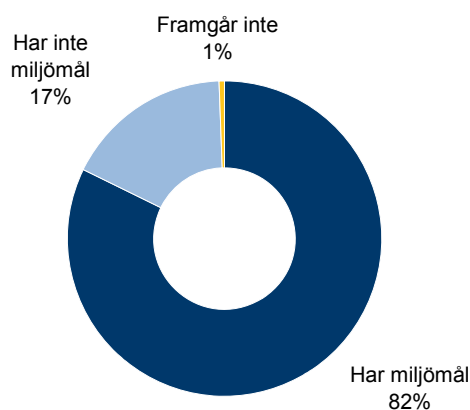
En ny fråga för i år är vilka myndighetens mest betydande miljöaspekterna är. De flesta myndigheter har svarat direkta miljöaspekter som resor/transporter (149 st), energi (115 st) och avfall (100 st). Länsstyrelserna har även i stor utsträckning angett indirekta miljöaspekter som myndighetsutövning (ärendehandläggning, beslut, tillsyn, projektverksamhet m.m.). Flertalet universitet och högskolor har också redovisat forskning och utbildning som betydande indirekta miljöaspekter. Upphandling har redovisats antingen som direkt eller som indirekt betydande miljöaspekt (53 myndigheter).

2.4 Miljöpolicy

Av myndigheterna anger 96 procent att de har en miljöpolicy, vilket är en minskning med en procentenhet sedan förra året. Myndigheter med redovisningsansvar som ännu inte har någon miljöpolicy är Arbetsgivarverket, Kommerskollegium, Konstnärnämnden och Verket för innovationssystem.

2.5 Miljömål för miljöaspekter

Av myndigheterna har 82 procent svarat att de upprättat mål för de betydande miljöaspekterna (se figur nedan). Detta behöver dock inte betyda att myndigheten formulerat mål för alla sina betydande miljöaspekter. Två myndigheter har också svarat att de delvis har upprättat mål för de betydande miljöaspekterna.

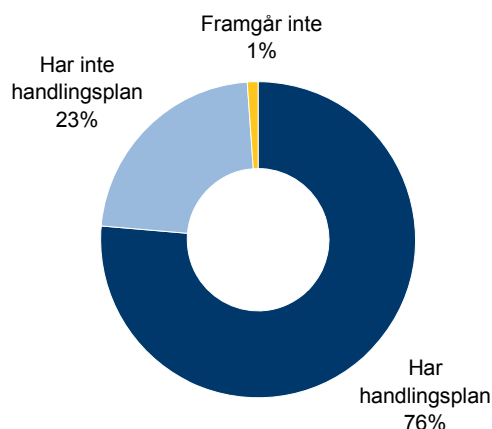

Figur 2. Andel myndigheter som har miljömål för de betydande miljöaspekterna. Totala underlaget är 191 myndigheter.

För myndigheter med miljömål har 17 procent beskrivit miljömål som både är tidsbestämda och mätbara. Miljömålen har ibland bara beskrivits ytligt och det går därför inte alltid att avgöra om de är tidsbestämda/mätbara. Ett antal myndigheter har beskrivit miljömål där endast vissa uppnår dessa kriterier. Flertalet mål är således inte tidsatta och mätbara utan av typen ”energianvändningen ska minska”, ”den negativa miljöpåverkan från resor ska minska” eller ”öka antalet videokonferenser”.

2.6 Handlingsplan

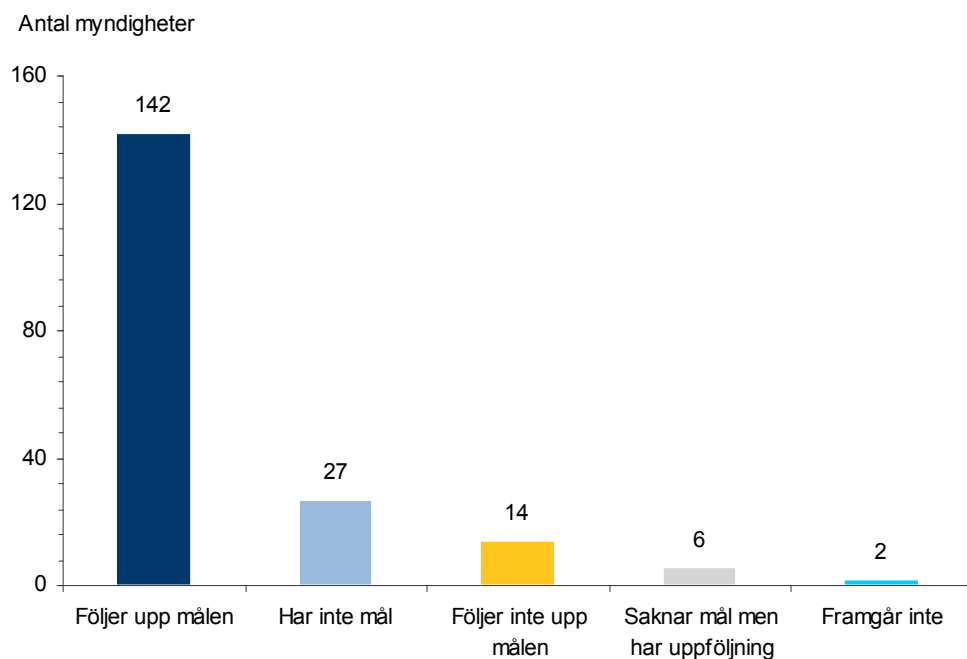
Av alla myndigheter har 76 procent uppgett att de har en handlingsplan medan 23 procent saknar sådan (se figur nedan). Majoriteten av de myndigheter som har miljömål, 89 procent, uppger att de även har handlingsplan eller identifierat aktiviteter för att uppnå målen. Därtill är det några myndigheter som saknar miljömål men som ändå uppger att de har en handlingsplan.

Figur 3. Andel myndigheter som har upprättat handlingsplan/identifierat aktiviteter för att uppnå miljömålen. Totala underlaget är 191 myndigheter.

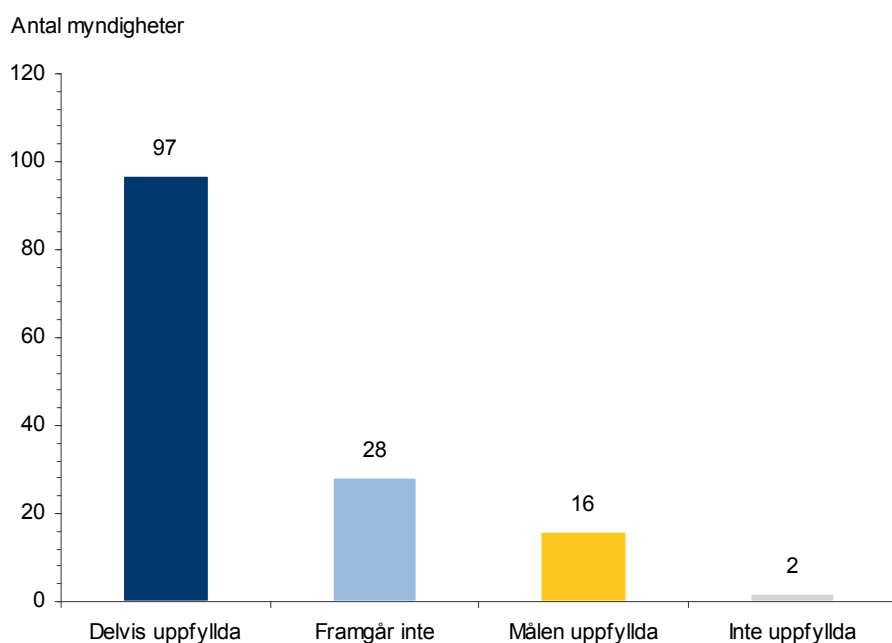
2.7 Uppföljning av miljömålen

Av alla myndigheter är det 75 procent som följer upp miljömål (se figur på nästa sida). Av de 142 myndigheter som har miljömål följer nio av tio upp dessa. Av resterande andel myndigheter saknar 27 myndigheter mål att följa upp, 14 myndigheter saknar uppföljning och några stycken anger även att de har uppföljning trots att de saknar miljömål.

Figur 4. Antal myndigheter som följer upp miljömålen. Totala underlaget är 191 myndigheter.

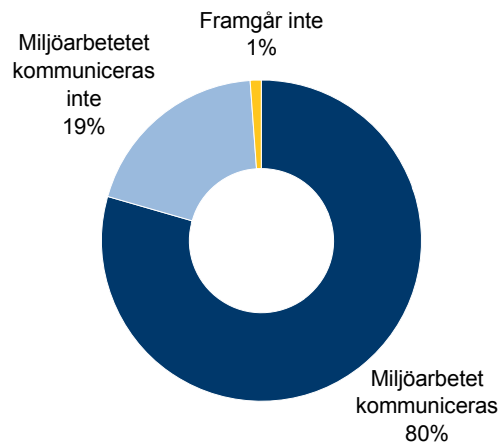
Av de 143 myndigheter med miljömål och uppföljning av målen svarar 11 procent att målen har uppfyllts medan 68 procent har uppfyllt ett eller några av de uppställda miljömålen (se figur nedan). För var femte myndighet framgår det inte hur väl målen uppfyllts. Flera myndigheter har enbart redovisat vilka åtgärder som vidtagits för att nå målen vilket gjort det svårt att få en uppfattning om målen uppfyllts eller inte.

Figur 5. Antal myndigheter som har uppfyllt miljömålen. Totala underlaget är 143 myndigheter (de som har både miljömål och uppföljning).

2.8 Kommunikation av miljöarbetets resultat

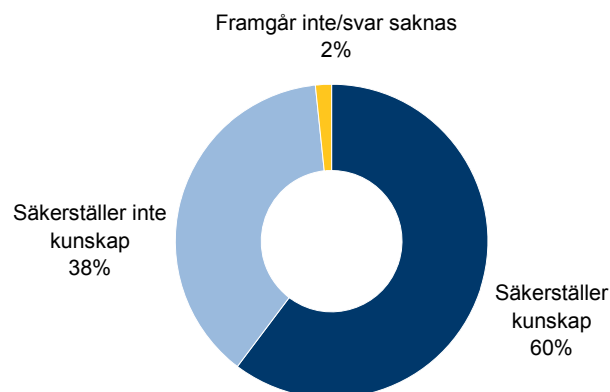
Fyra av fem myndigheter uppger att de kommunicerar resultatet av miljöledningsarbetet till de anställda (se figur nedan). Några myndigheter kommenterar att detta framför allt sker genom intranätet medan andra myndigheter endast informerar vissa utvalda grupper.

Figur 6. Andel myndigheter som kommunicerar resultatet av miljöledningsarbetet till de anställda. Totala underlaget är 191 myndigheter.

2.9 Personalens miljökompetens

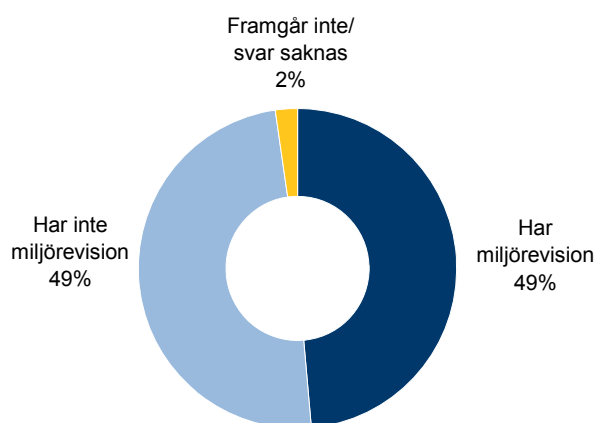
Av myndigheterna är det 60 procent som svarar att de har vidtagit åtgärder för att säkerställa att de anställda har kunskap för att agera miljövänligt (se figur nedan). Mer än var tredje myndighet svarar att de inte säkerställer detta.

Figur 7. Andel myndigheter som har säkerställt att de anställda har kunskap för att agera miljövänligt. Totala underlaget är 191 myndigheter.

2.10 Revision av miljöledningssystemet

Nästan hälften av myndigheterna svarar att de har regelbunden miljörevision medan lika många svarar att de inte genomför revision (se figur nedan). Jämfört med föregående år har andelen som genomför revision ökat med nio procentenheter. Myndigheter med förenklat miljöledningssuppdrag behöver inte genomföra regelbunden miljörevision. Trots det har större andel myndigheter med förenklat miljöledningssuppdrag, 53 procent, svarat att de genomgått miljörevision jämfört med 47 procent bland de övriga myndigheterna.

Figur 8. Andel myndigheter som har regelbunden miljörevision av miljöledningssystemet. Totala underlaget är 191 myndigheter.

3 Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter

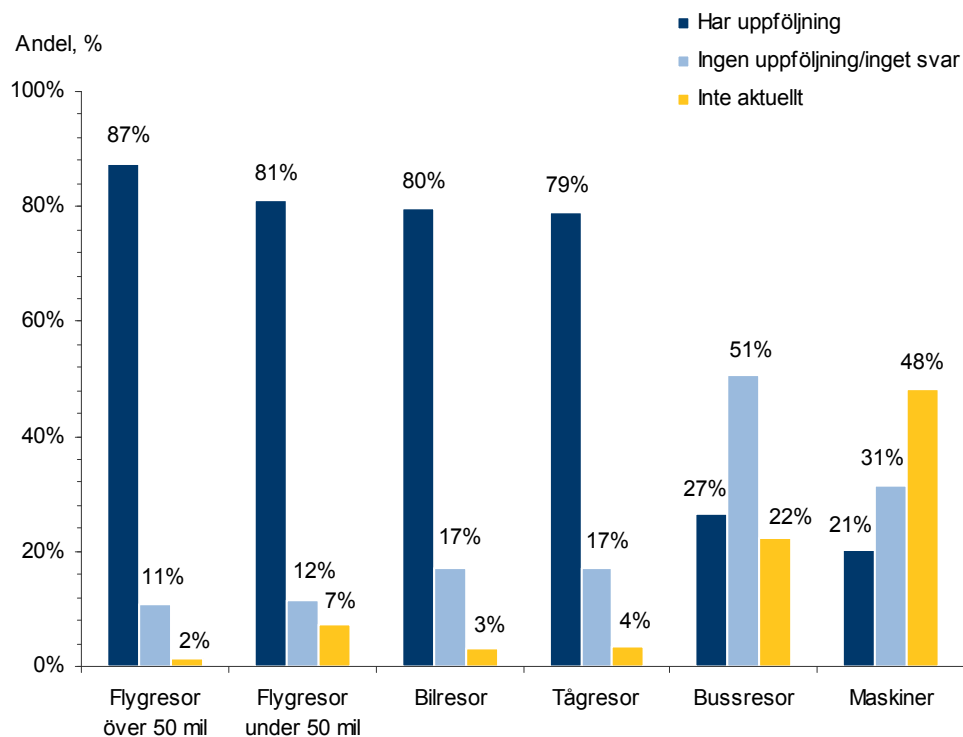
De flesta myndigheter har infört de grundläggande delarna av miljöledningssystemet, som berör del 1 i redovisningen. För att utveckla myndigheternas uppföljning av miljöledningssystemets effekter beslutades att myndigheterna skulle följa upp och redovisa miljöeffekter. Syftet var att synliggöra effekterna och inrikta miljöledningsarbetet på ständig förbättring av miljöprestanda. Förhoppningen är också att väcka intresse för miljöledningsarbetet hos ledningen och anställda. Målet är att uppföljningen av miljöeffekter ska leda till att den samlade negativa miljöpåverkan från statliga myndigheter minskar.

Frågorna i del 2 berör miljöeffekter för tre områden - tjänsteresor och övrig bränsleanvändning, energianvändning och miljökrav i upphandling. Frågorna i denna del ska besvaras av samtliga myndigheter. Det totala underlaget för denna del är 191 myndigheter.

3.1 Tjänsteresor och övrig bränsleanvändning

3.1.1 Andel som följer upp resor och transporter

Av myndigheterna har mellan 21 och 87 procent uppföljning av tjänsteresor med flyg, bil, tåg, buss samt maskiner och övriga fordon (se figur på nästa sida). Vanligast är att myndigheter följer upp flygresor över 50 mil. En stor andel av myndigheterna följer även upp flygresor under 50 mil, bilresor (där egen bil, tjänstebil, hyrbil, leasad bil och taxi ingår) och tågresor. En stor del av myndigheterna får statistik från resebyrå eller leverantör. Många myndigheter har svårt att följa upp taxiresor och bussresor i de fall det saknas uppföljningsrutin eller avtal med ett bolag som kan lämna statistik. Nästan hälften av myndigheterna använder inte maskiner eller övriga fordon i verksamheten, vilket också innebär att en mindre andel av myndigheterna följer upp koldioxidutsläpp från denna grupp av fordon.

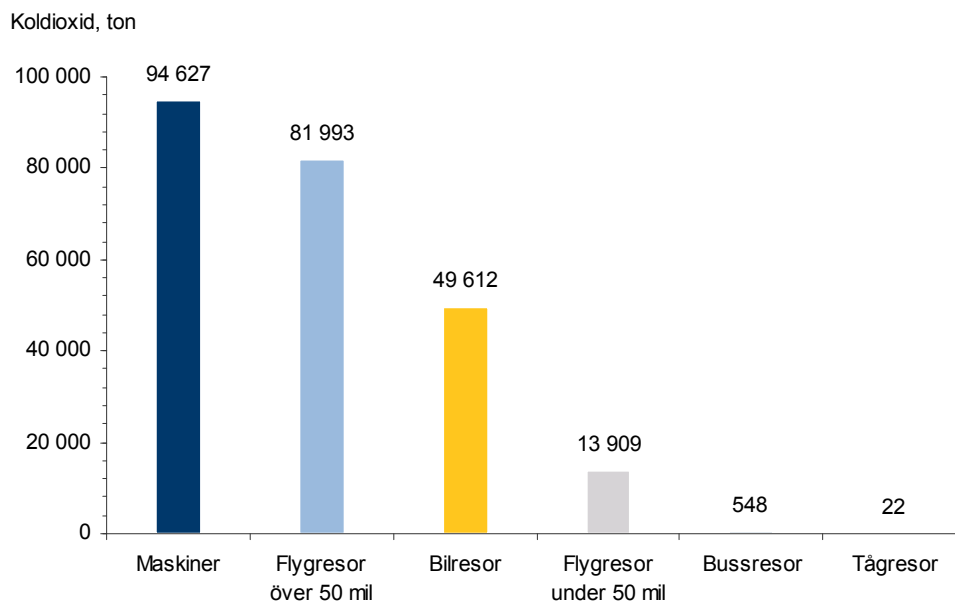

Figur 9. Andel myndigheter som har uppföljning för de olika transportmedlen. Totala underlaget är 191 myndigheter.

3.1.2 Miljöpåverkan från resor och transporter

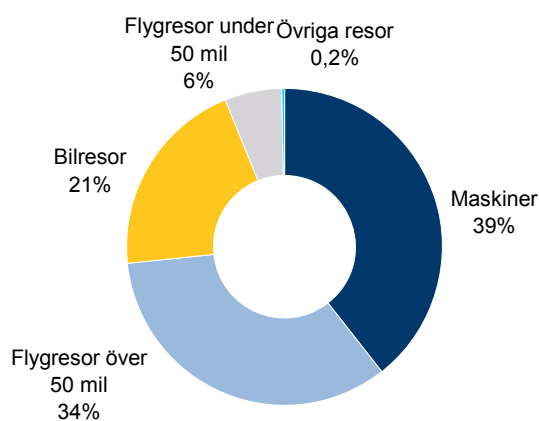
Koldioxidutsläpp från tjänsteresor och övrig bränsleanvändning som statliga myndigheter har redovisat uppgår till 241 kton (se figur på nästa sida). Detta motsvarar ungefär en procent av Sveriges totala utsläpp från transporter och arbetsmaskiner¹.

¹ Uppgifter av Sveriges koldioxidutsläpp 2008 från transportsektorn (vägtrafik, flyg, sjöfart, järnväg och övriga arbetsmaskiner) kommer från Naturvårdsverket (Sweden's National Inventory Report 2010)...

Figur 10. Myndigheternas faktiska utsläpp av koldioxid från olika transportmedel. Totala underlaget är 191 myndigheter.

Trots att enbart 21 procent av myndigheterna följer upp utsläpp för maskiner och övriga fordon står denna grupp för störst andel, 39 procent, av de totala koldioxidutsläppen (se figur nedan). Flygresor över 50 mil är den grupp som följs upp i störst utsträckning och dessa resor står för 34 procent av de totala utsläppen. Utsläppen från bilresor och flygresor under 50 mil utgör 21 procent respektive 6 procent av de totala utsläppen. Övriga resor med buss och tåg står för en marginell andel, ungefär två promille, av de totala koldioxidutsläppen.

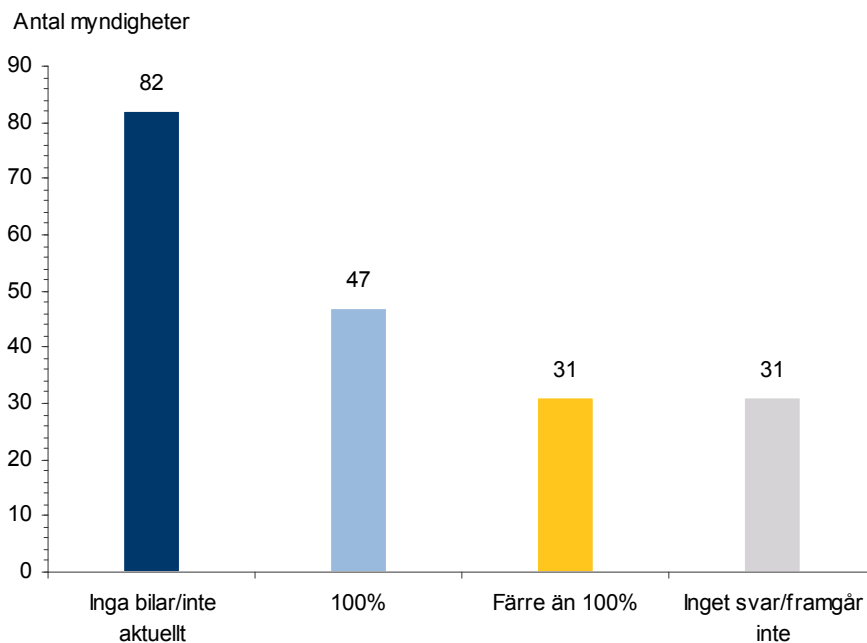
Figur 11. Fördelning av det sammanlagda utsläppet av CO₂ från respektive transportmedel. Totala underlaget är 191 myndigheter.

Det är ett fåtal myndigheter som står för en stor del av koldioxidutsläppen inom respektive transportmedel. Detta kan delvis förklaras av myndigheternas kärnverk-

samhet. De myndigheter som har störst utsläpp av de olika transportmedlen står för mellan 72 och 16 procent av utsläppen från respektive kategori av utsläpp. I bilaga 3 redovisas koldioxidutsläppen i detalj, uppdelat på myndigheterna och de olika transportmedlen. Det huvudsakliga syftet med detta är att myndigheterna ska kunna se om miljöarbetet leder till minskad eller ökad miljöpåverkan från år till år.

3.1.3 Miljöbilar och förnyelsebart drivmedel

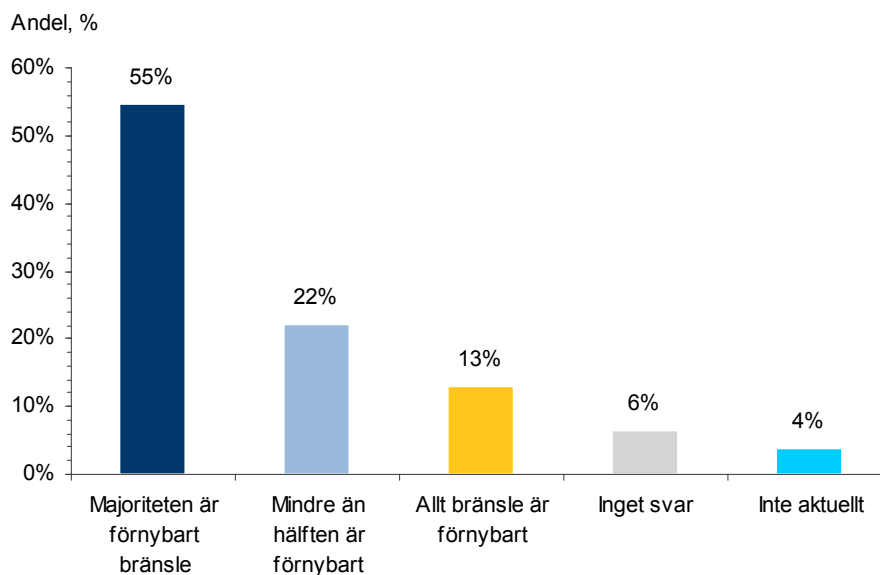
Myndigheterna har svarat hur stor andel av de bilar som köpts in eller leasats under året som enligt definition varit miljöbilar (se figur nedan). Från och med första januari 2009 (enligt förordning SFS 2009:1) ska de personbilar som en myndighet köper in eller ingår leasingavtal med vara miljöbilar. Det finns vissa undantag, som t.ex. för fordon som används av Polisen, Tullverket eller Kustbevakningen. Trots det har ett trettiotal myndigheter svarat att inte alla bilar som köpts in eller leasats under året varit miljöbilar. Endast var fjärde myndighet svarar att samtliga bilar som köpts in/leasats var miljöbilar. Troligtvis har många myndigheter missstolkat frågan och istället syftat på andelen miljöbilar i hela fordonsparken. Eventuella missuppfattningar kommer inte att behöva lösas till nästa års redovisning eftersom frågan kommer att försvinna.

Figur 12. Antalet myndigheter som har köpt in eller leasat miljöbilar under året. Totala underlaget är 191 myndigheter.

Av myndigheterna som svarat att de köpt in eller leasat miljöbilar under 2009 svarar 13 procent att de enbart köpt in förnybart drivmedel till dessa bilar (se figur på nästa sida). Mer än hälften av myndigheterna svarar att förnybart bränsle utgjort majoriteten (mer än hälften men mindre än hundra procent) av drivmedelsanvändningen. Lite mer än var femte myndighet svarar att andelen förnybart bränsle är mindre än hälften av allt drivmedel. Enbart en myndighet uppger att de inte köpt in

förnybart bränsle överhuvudtaget. Några myndigheter svarar att det inte är aktuellt med förnybart bränsle då de har hybridbilar som drivs av bensin och el.

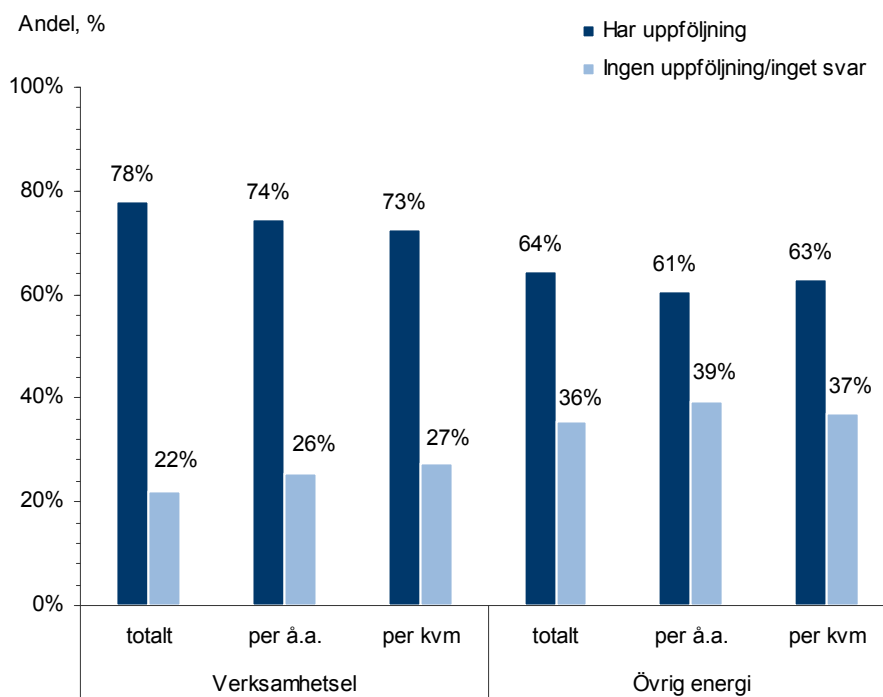

Figur 13. Andel myndigheter med förnybart bränsle av den totala drivmedelsanvändningen för inköpta och leasade miljöbilar under 2009. Totala underlaget är 77 myndigheter (som uppgett att de leasat eller hyrt miljöbil).

3.2 Energianvändning

3.2.1 Andel som följer upp energianvändning

Nästan fyra av fem myndigheter följer upp använd verksamhetsel (se figur på nästa sida). Något färre har svarat hur stor elanvändningen är per årsarbetskraft respektive per kvadratmeter. När det gäller den övriga energianvändningen är uppföljningen något lägre, 64 procent. Här är det också något färre myndigheter som angivit energianvändningen per årsarbetskraft respektive per kvadratmeter.

Figur 14. Andel myndigheter som har uppföljning av energianvändning (kWh totalt, kWh per årsarbetskraft och kWh per kvadratmeter). Totala underlaget är 191 myndigheter.

3.2.2 Miljöpåverkan från energianvändning

Den sammanlagda energianvändningen för staten är 2,83 TWh med ett genomsnittligt utsläpp på 18,9 GWh (se tabell nedan). Den övriga energianvändningen står för en något större andel, 56 procent, av den totala energianvändningen.

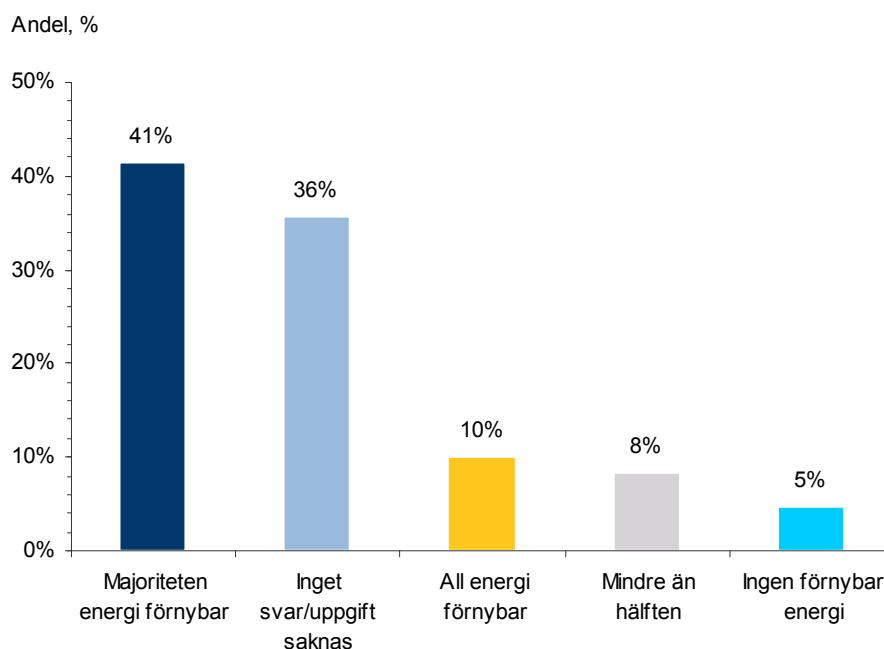
Tabell 2. Genomsnittlig energianvändning (MWh) för olika kategorier av energi

Kategori av energi	Genomsnittlig energianvändning per myndighet, MWh		
	Sammanlagt	Per årsarbetskraft	Per kvadratmeter
Verksamhetsel	7 781	11,7	0,91
Övrig energi	10 000	10,5	0,15
Totalt	18 857	14,6	1,16

Hälften av myndigheterna har normalårskorrigerat värmeanvändningen. Några myndigheter har normalårskorrigerat delar av värmeanvändningen medan 30 procent helt saknar normalårskorrigerering. Återstående 16 procent vet inte om värmeanvändningen är korrigerad eller har inte svarat på frågan.

En majoritet av myndigheterna, 59 procent, använder förnybar energi helt eller till viss del (se figur på nästa sida). Var tionde myndighet svarar att de bara använder förnybar energi medan 41 procent av myndigheterna har en betydande andel förnybar energi. En del myndigheter har svårt att besvara exakt hur stor andel av energi-

användningen som är förnybar. De vanligaste motiveringarna är att myndigheterna inte fått uppgifter från hyresvärden eller energileverantören.

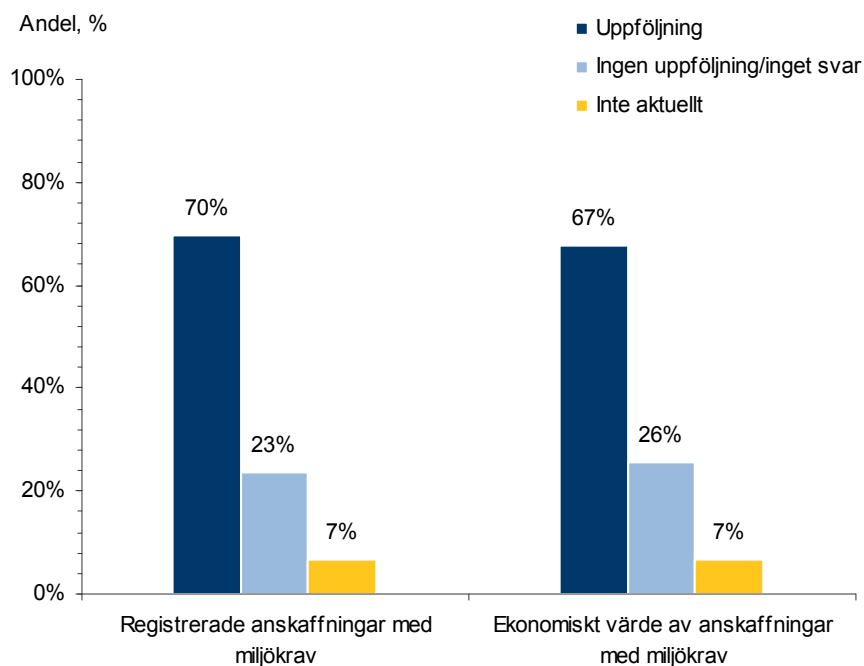
Figur 15. Andel förnybar energi av den totala energianvändningen. Totala underlaget är 191 myndigheter.

3.3 Miljökrav i upphandling

3.3.1 Andel som följer upp miljökrav i upphandling

Ungefär 70 procent av myndigheterna följer upp andelen registrerade anskaffningar där miljökrav ställts och det ekonomiska värdet av dessa (se figur på nästa sida).

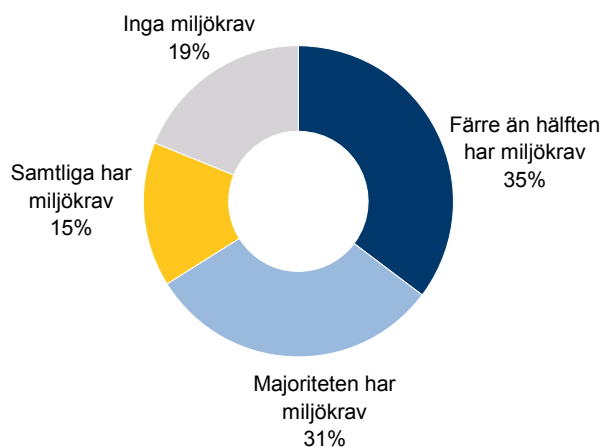
Ungefär en fjärdedel av myndigheterna saknar uppföljning eller har inte svarat. Av myndigheterna är det 7 procent som endast genomfört avrop från statliga ramavtal och direktupphandlingar, vilka inte behöver inkluderas i begreppet registrerade anskaffningar.

Figur 16. Andel myndigheter som har uppföljning av registrerade anskaffningar där miljökrav ställts. Totala underlaget är 191 myndigheter.

3.3.2 Anskaffningar med miljökrav

Värdet för de registrerade anskaffningarna med miljökrav varierar från 26 tkr till 14 miljarder kronor. Sammanlagda värdet uppgår till 32,3 miljarder kronor. Av de myndigheter som följer upp miljökrav vid registrerade anskaffningar är det nästan lika många, ungefär en tredjedel, som ställt miljökrav vid mindre än hälften respektive mer än hälften av anskaffningarna (se figur nedan). Samtidigt svarar 15 procent att de ställt miljökrav för samtliga registrerade upphandlingar. Nästan var femte myndighet har inte ställt miljökrav vid någon upphandling.

Figur 17. Andel ställda miljökrav vid registrerade anskaffningar för myndigheter. Totala underlaget är 133 myndigheter.

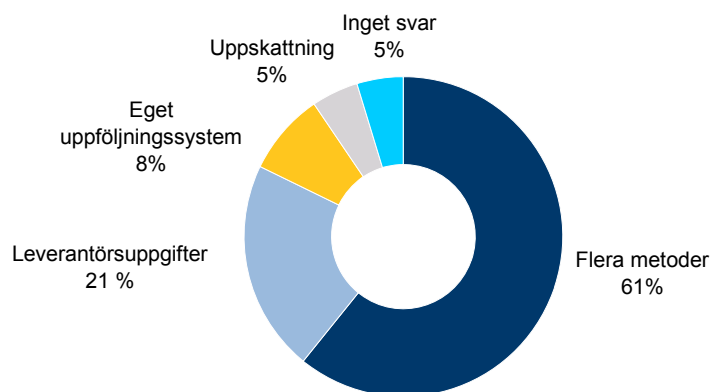
4 Metod för uppföljning

Myndigheterna har fått besvara frågor hur metoden för uppföljningen av miljöeffekter fungerat för respektive uppföljningsområde: tjänsteresor och övrig bränsleanvändning, energianvändning och miljökrav i upphandling. Nedan diskuteras vilka metoder som använts, vad som påverkat resultatet samt problem och planerade åtgärder för de olika uppföljningsområdena.

4.1 Tjänsteresor och övrig bränsleanvändning

4.1.1 Metod för att ta fram uppgifter

De flesta myndigheter svarar att de använder olika metoder för att ta fram uppgifter om tjänsteresor och bränsleanvändning (se figur nedan). Det vanligaste är att myndigheterna får uppgifter från leverantörer gällande resor med flyg, tåg och hyrbilar. Resor/transporter med tjänstebil, privat bil och maskiner följs vanligen upp genom eget uppföljningssystem, t.ex. genom reseräkningar. Taxiresor beskriver många myndigheter som svårt att följa upp då det ofta saknas avtal med ett bolag. Taxiresor följs upp genom eget uppföljningssystem eller mer vanligt genom uppskattning. Även resor utanför statliga ramavtal har många gånger uppskattats, t.ex. resor med hyrbilar. Många myndigheter uppger att de har gjort uppskattningar när leverantörsuppgifterna är bristfälliga. Uppskattningar är även vanliga för buss, drivmedelsanvändning, resor utomlands och lokal kollektivtrafik.

Figur 18. Använd metod som använts för att ta fram uppgifter om tjänsteresor och övrig bränsleanvändning. Totala underlaget är 191 myndigheter.

En stor del, 40 procent, av myndigheterna svarar att uppföljningsmått baseras på Naturvårdsverkets schablonlista. Tre av fyra myndigheter svarar att schablonlistan underlättat sammanställningen. Nästan en fjärdedel av myndigheterna svarar att uppföljningsmått har tagits fram på annat sätt. Därtill är det 30 procent som

svarar att de använder både schablonlistan och andra sätt. De vanligaste är att myndigheterna fått utsläppsstatistik från resebyrå eller leverantörer, framför allt för tåg, flyg och hyrbilar. Andra myndigheter svarar att de använder sig av andra miljökalkyler (t.ex. NTM, SJ, SAS) för att få fram utsläppsstatistik. Resterande myndigheter, 6 procent, har inte svarat då uppföljning av tjänsteresor saknas.

4.1.2 Vad som påverkat resultatet

En fjärdedel av myndigheterna kommenterar att ökade utsläpp av tjänsteresor beror på nya eller utökade uppdrag från regeringen som medför ett ökat resande. Många nämner som exempel att Sveriges ordförandeskap i Europiska unionen medfört ett ökat resande för myndigheten. Ett tjugotal myndigheter kommenterar att det är första året uppföljning görs varför ingen jämförelse kan göras för vad som påverkat resultatet. Ett trettiotal myndigheter nämner att de implementerat mötes-/respolicy och investerat i distansmöteteknik och därmed lyckats minska antalet resor. Några myndigheter nämner att de gått över till miljöbilar eller använder bilpool. En intressant iakttagelse är att flera myndigheter hävdar att den ansträngda ekonomin under året medfört restriktioner i resandet och därmed även minskat myndighetens miljöpåverkan.

4.1.3 Problem och åtgärder

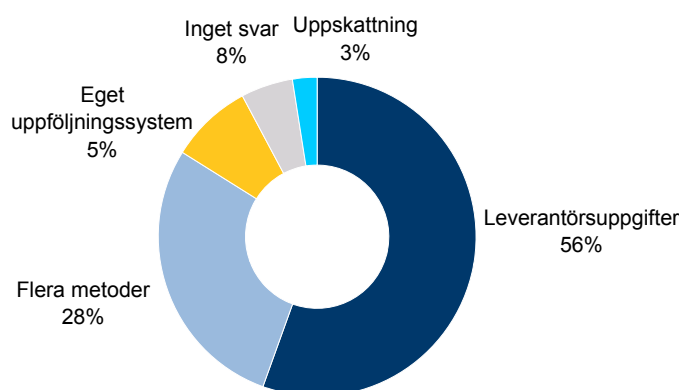
Det är uppenbart att många myndigheter har haft svårt att fånga in statistiken för sitt resande. Nästan alla myndigheter nämner någon typ av problem med insamlat material. Det vanligaste problemet som beskrivs är att resor bokas utanför avtalet med resebyrån, dvs. att medarbetarna själva bokar resor och betalar med kreditkort eller via reseräkning. Ett annat vanligt problem tycks vara bristfälliga avtal med resebyråer där miljöstatistiken inte ingår i avtalet. Dessa brister gör att myndigheterna måste gå igenom reseräkningar manuellt i efterhand vilket är mycket resurskrävande. De transportslag myndigheterna haft svårast att fånga in är buss och taxi. Dessa transportslag ligger utanför resebyråns kontroll och finns ofta bara som kostnadsposter i ekonomisystemet. Flera myndigheter nämner att dessa resor antas stå för en försumbar del av miljöpåverkan och de avser därför inte att vidta någon åtgärd för att förbättra statistiken. De transportslag som myndigheterna verkar ha lättast att fånga in är flyg och tåg. Ett undantag är vissa långa flygresor som registrerats som kortare flygresor. Flera myndigheter säger att resebyrån redovisat respektive delsträcka om resan innehåller en mellanlandning.

De åtgärder för att förbättra statistiken som nämns av flest myndigheter är nya avtal med reseleverantörerna inklusive infångande av miljöstatistik och inrättandet av nya rutiner och system för rapportering av resandet.

4.2 Energianvändning

4.2.1 Metod för att ta fram uppgifter

Majoriteten av myndigheterna har fått uppgifter om energianvändning av leverantörer. Nästan var tredje myndighet uppger att de använder sig av flera metoder (se figur nedan). Det är t.ex. vanligt att myndigheter fått göra uppskattningar när de endast haft tillgång till uppgifter om energianvändning för hela fastigheten, eftersom de endast nyttjar vissa delar. Uppskattning har även i många fall använts för att ange andelen förnyelsebar energi. Om myndigheten nyttjar flera fastigheter och det saknas vissa uppgifter från leverantören har en del använt sig av leverantörsuppgifter för att beräkna användningen för de fastigheter som saknar statistik. Andra myndigheter har använt sig av schabloner som t.ex. utgår från värmekostnad för att beräkna energianvändningen. Ibland har myndigheten använt sig av uppgifter från föregående år. Uppdelningen mellan verksamhetsel och övrig energianvändning har många myndigheter tvingats uppskatta.

Figur 19. Använd metod som använts för att ta fram uppgifter energianvändning. Totala underlaget är 191 myndigheter.

4.2.2 Vad som påverkat resultatet

För många myndigheter är detta första gången de följer upp energianvändningen och de har därför svårt att säga om utvecklingen varit positiv eller negativ. Myndigheter som beskriver en positiv utveckling har bland annat infört åtgärder för att förbättra energieffektiviseringen (t.ex. ljussensorer och annan energibesparande belysning, modernisering av IT-drift). Flera myndigheter har också bytt till mer moderna och energieffektiva lokaler eller gjort ombyggnationer i lokalen som lett till minskad energianvändning. För de myndigheter där utvecklingen varit negativ handlar det om att verksamheten utökats med t.ex. fler anställda. För andra myndigheter, som t.ex. Kustbevakningen, har förändringar i den operativa verksamheten stor betydelse för energianvändningen. Om fler fartyg är ute till havs leder det till minskad energianvändning i land (men ökad bränsleförbrukning). Andra myndigheter beskriver att det skett omorganisationer vilket medfört att de

haft mindre tid för miljöledningsarbetet. Det är även flera myndigheter som beskriver att den ovanligt kalla vintern har medfört att uppvärmningen av lokalen har kompletterats med fler element och värmebläktar.

4.2.3 Problem och åtgärder

Det vanligaste hindret för att följa upp energianvändningen är att myndigheten delar lokal med andra verksamheter eller att el och/eller uppvärmning ingått i hyran. Detta innebär att det är svårt för myndigheterna att beräkna den exakta energianvändningen. Uppgifter om energianvändning baseras då ofta på myndighetens andel av lokalytan. I dessa fall kommer energibesparande åtgärder inte innebära att energianvändningen minskar eftersom den påverkas av andra hyresgäster. För att lösa detta problem har eller planerar en del myndigheter att installera elmätare för att kunna mäta sin egen energianvändning. Vissa myndigheter har även installerat elmätare för att särskilja verksamhetsel från den övriga energianvändningen. Flera myndigheter anser att genom att mäta den faktiska energianvändningen blir det även lättare att motivera energibesparing inom organisationen.

Dialogen med hyresvärden beskrivs som en viktig del i arbetet med att minska energianvändningen. Flera myndigheter kommer att försöka ställa krav på hyresvärden för att få mer detaljerad information om energianvändningen. Ibland är det oklart om viss fastighetsel även inkluderas i den redovisade verksamhetselen. Andra myndigheter uppger att de ska se över uppföljningen av energianvändning vid nytecknande eller omförhandling av avtal. En stor andel myndigheter beskriver även att de har svårt att få information från hyresvärden eller leverantören om andelen förnyelsebar energi.

I andra fall har myndigheterna problem att samla in energistatistik, t.ex. om myndigheten har verksamhet på flera orter eller utomlands. För att åtgärda detta uppger en del myndigheter att det krävs nya rutiner för insamling och återrapportering.

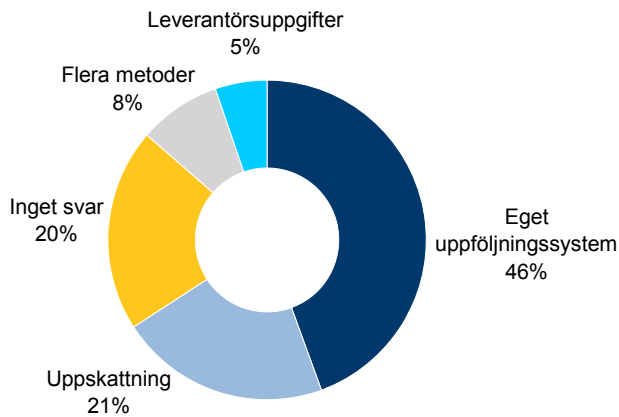
Det är många myndigheter som upplever att enheten energianvändning per årsarbetskraft är missvisande för deras verksamhet. Detta gäller framför allt universitet och högskolor med många studenter som påverkar energianvändningen men som inte räknas in i uppföljningsmättet. Flera högskolor och universitet har därför lämnat kompletterande uppgifter för energianvändningen per årsarbetskraft omräknat för anställda samt studenter.

4.3 Miljökrav i upphandling

4.3.1 Metod för att ta fram uppgifter

Myndigheterna har inte behövt redovisa anskaffningar med miljökrav som är avrop på statliga ramavtal och direktupphandlingar. Det vanligaste sättet för myndigheterna att ta fram uppgifter om anskaffningar med ställda miljökrav är genom egna uppföljningssystem (t.ex. diarium eller ekonomisystemet). I många fall saknas

uppföljningssystem och då är det vanligt att myndigheterna istället gjort en uppskattning (se figur nedan). Flera av de myndigheter som genomför många inköp och upphandlingar beskriver att de har gått igenom en mindre andel anskaffningar och utifrån det underlaget uppskattat andelen och det ekonomiska värdet av anskaffningar med miljökrav. En myndighet har tagit fram uppgifter genom att först lista alla leverantörer med hjälp av ekonomisystemet och sedan klassificera de leverantörer som är gröna.

Figur 20. Använd metod som använts för att ta fram uppgifter energianvändning. Totala underlaget är 191 myndigheter.

4.3.2 Vad som påverkat resultatet

För många myndigheter är detta första gången de följer upp anskaffningar med miljökrav och de har därför svårt att avgöra om det skett en positiv eller negativ utveckling jämfört med tidigare år. Det är också flera myndigheter som påpekar att resultatet påverkas av fördelningen mellan och mängden upphandlade eller inköpta varor och tjänster. Många upplever att det är lättare att ställa miljökrav på varor. Flera myndigheter tror att ökad kunskap och erfarenhet innebär att fler relevanta miljökrav ställs.

4.3.3 Problem och åtgärder

Mindre myndigheter har ibland haft lättare att följa upp andelen och kostnaden för anskaffningar med miljökrav. Dessa myndigheter har ofta inte genomfört lika många egna upphandlingar och inköp utan använder mestadels statliga ramavtal som inte behöver följas upp. Samtidigt kan det vara lättare att se om miljökrav ställs vid större upphandlingar då det funnits en upphandlingssamordnare inkopplad. Det blir också svårare att följa upp alla anskaffningar om det saknas en samlad enhet för upphandling och inköp. Ett annat problem som flera myndigheter beskriver är att det saknas rutiner för att registrera miljökrav vid upphandlingen.

Många myndigheter upplever att det svårt att alltid ställa miljökrav. Många av de myndigheter som saknar uppföljning svarar att de ställt miljökrav där det är relevant. De områden myndigheterna beskriver som lättast att beakta miljökrav inom är

för varor medan det är svårare att ställa relevanta miljökrav för vissa tjänster som t.ex. konsulttjänster.

För att förbättra uppföljningen svarar flera myndigheter att de ska förbättra uppdelningen eller information om anskaffningar i det ekonomiska redovisningssystemet. Flera myndigheter planerar att förbättra eller skapa ett nytt uppföljningssystem/rutiner. Andra myndigheter räknar med att uppföljningen kommer att förbättras i samband med att e-handel införs, vilket är något som samtliga myndigheter ska ha infört senast 2013.

5 Rankingresultat

För fjärde året i rad rankar Naturvårdsverket myndigheterna efter hur långt de kommit med miljöledningsarbetet. För att komma med på rankinglistan måste myndigheterna ha rapporterat enligt Miljödepartementets riktlinjer (M2008/4821/H).

5.1 Nya kriterier för rankinglistan

Från och med redovisningen av miljöledningsarbetet för 2009 har regeringen beslutat om nya riktlinjer. Frågorna i riktlinjerna fokuserar som tidigare på miljöledningssystemets olika grundelement men omfattar nu även uppföljning av miljöeffekter. I nästa års ranking kommer frågorna om miljöeffekter få ett utvidgat fokus och kommer att väga lika tungt som frågorna om miljöledningssystemets grundläggande delar.

Riktlinjerna för myndigheternas redovisning av miljöledningsarbetet är indelade i två delar. Den första delen innehåller frågor om miljöledningssystemets grundelement. I den andra delen ska myndigheterna redovisa miljöledningssystemets effekter för tre områden: tjänsteresor och övrig bränsleanvändning, energianvändning och miljökrav i upphandling. För att få poäng för var och en av dessa tre områden ska myndigheten ha redovisat sin uppföljning genom att besvara minst en av vissa utvalda delfrågor. Någon kvalitativ bedömning har inte gjorts av svaren.

I och med att rankinglistan delvis bygger på nya frågor innebär det att inga jämförelser kan göras med tidigare års rankingresultat.

I tabellen som följer visas vilka frågor som tagits med i årets ranking.

Tabell 3. Frågor från riktlinjerna som tilldelas rankingpoäng

Fråga	Kriterium	Poäng
Del 1	Miljöledningssystemet	
1	Certifierad enligt ISO 14001 eller registrerad enligt EMAS	1
2	Har miljöutredning och identifierade miljöaspekter	1
4	Har miljöpolicy	1
5	Har mål för de betydande miljöaspekterna	1
7	Har handlingsplan /identifierade aktiviteter som ska bidra till att målen nås	1
8	Följer upp målen	1
10	Resultatet av miljöledningsarbetet kommuniceras till de anställda	1
11	Har säkerställt att de anställda har den kunskap som behövs för att agera miljövänligt	1
12	Har miljörevision (minst en gång /år)	1
Del 2	Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter	
1.1 -1.5	Uppföljning har redovisats för minst en av frågorna under området Tjänsteresor och övrig bränsleanvändning	1
2.1, 2.2 och 2.4	Uppföljning har redovisats för minst en av frågorna under området Energianvändning	1
3.1-3.2	Uppföljning har redovisats för minst en av frågorna under området Miljökrav i upphandling	1
	Totalt maxpoäng	12

5.2 Rankinglistan

På de följande sidorna presenteras resultatet för de myndigheter som redovisat sitt miljöledningsarbete. Två myndigheter² har inte svarat enligt de givna riktlinjerna och har därför inte tagits med i rankinglistan. Detta innebär att rankinglistan omfattar 189 myndigheter. Nya/omvandlade myndigheter som har redovisat frivilligt är markerade med (ny). Myndigheter med förenklat uppdrag har markerats med (F). Dessa myndigheter är inte ålagda att genomföra årliga miljörevisioner.

² Dessa myndigheter är Institutet för rymdfysik och Högskolan Kristianstad.

Myndighet	Poäng
Banverket Fortifikationsverket Göteborgs universitet Högskolan i Gävle Kemikalieinspektionen Lantmäteriet Luftfartsverket Mälardalens högskola Naturvårdsverket Statens fastighetsverk Statens geotekniska institut Statens jordbruksverk Statens maritima museer Statens veterinärmedicinska anstalt Strålsäkerhetsmyndigheten (ny) Sveriges geologiska undersökning Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut Vägverket	12 p
Bolagsverket Brottsoffermyndigheten (F) Centrala studiestödnämnden Domstolsverket Dramatiska institutet (F) Finansinspektionen (F) Inspektionen för strategiska produkter (F) Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (F) Konjunkturinstitutet Konkurrensverket Kriminalvården Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet Lotteriinspektionen (F) Länsstyrelsen i Dalarna Länsstyrelsen i Jönköping Länsstyrelsen i Kronoberg Länsstyrelsen i Västerbotten Moderna museet Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (F) Naturhistoriska riksmuseet Skogsstyrelsen Statens energimyndighet	11 p

Myndighet	Poäng
Statens folkhälsoinstitut Statens väg- och transportinstitut Statskontoret Stiftelsen Tekniska museet Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll Svenska institutet Totalförsvarets pliktverk Valmyndigheten (F) Åklagarmyndigheten Överklagandenämnden för studiestöd (F)	forts. 11 p
Affärsverket svenska kraftnät Allmänna reklamationsnämnden (F) Arkitekturmuseet Diskrimineringsombudsmannen (ny) Ekonomistyrningsverket Exportkreditnämnden Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande Försvarets radioanstalt Institutet för språk och folkminnen (F) Kammarkollegiet Karolinska institutet Kronofogdemyndigheten Livsmedelsverket Luleå tekniska universitet Länsstyrelsen i Gävleborg Länsstyrelsen i Halland Länsstyrelsen i Skåne Länsstyrelsen i Stockholm Länsstyrelsen i Södermanland Länsstyrelsen i Västra Götaland Länsstyrelsen i Östergötland Malmö högskola Migrationsverket Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) (F) Myndigheten för utländska inv. i Sverige (ISA) (F) Nordiska Afrikainstitutet (F) Patent- och registreringsverket Rikstrafiken (F) Rymdstyrelsen Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (F) Rättsmedicinalverket	10 p

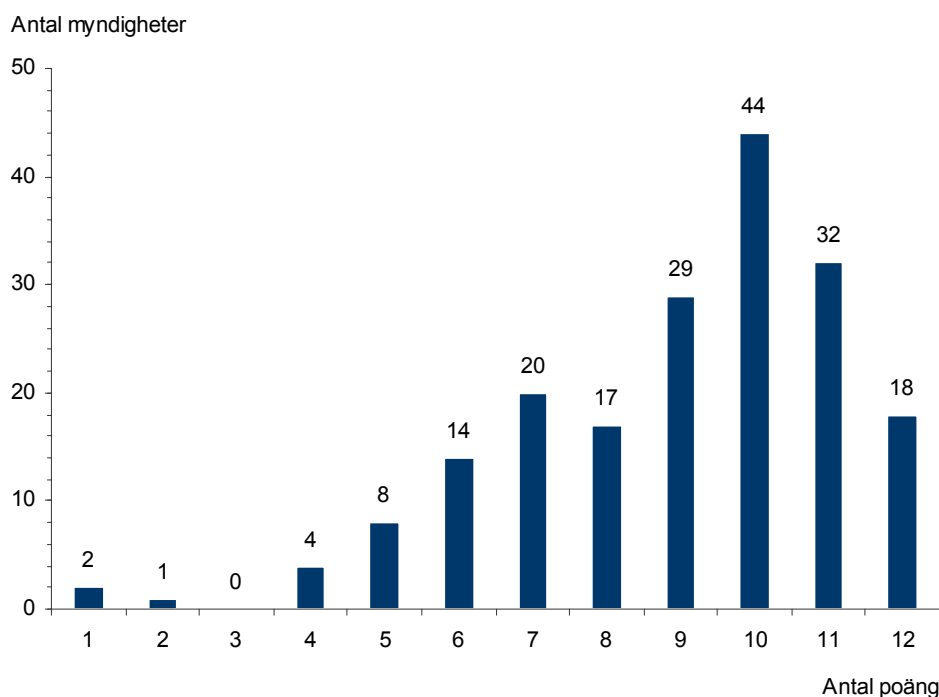
Myndighet	Poäng
Sjöfartsverket Skatteverket Statens biografbyrå (F) Statens bostadskreditnämnd (F) Statens haverikommission (F) Statens institut för kommunikationsanalys Statens kulturråd (F) Statens musiksamlingar Statens va-nämnd (F) Stiftelsen Nordiska museet Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete Totalförsvarets forskningsinstitut Ungdomsstyrelsen	forts. 10 p
Arbetsdomstolen Arbetsförmedlingen Arbetsmiljöverket Blekinge tekniska högskola Datainspektionen (F) Fiskeriverket Gymnastik- och idrottshögskolan (F) Högskolan i Kalmar Högskolan på Gotland Justitiekanslern (F) Karlstad universitet Linköpings universitet Läke-medelsverket Länsstyrelsen i Värmland Länsstyrelsen i Västmanland Mittuniversitetet Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (ny) Premiepensionsmyndigheten Riksantikvarieämbetet Riksarkivet inkl. landsarkiven (F) Smittskyddsinstitutet Socialstyrelsen Statens beredning för medicinsk utvärdering (F) Statens institutionsstyrelse Statens skolverk Statistiska centralbyrån Tullverket Verket för högskoleservice (F)	9 p

Myndighet	Poäng
Växjö universitet	forts. 9 p
Arbetsgivarverket Ekobrottsmyndigheten Kommerskollegium Kungliga biblioteket Kungliga Tekniska högskolan Kustbevakningen Länsstyrelsen i Norrbotten Länsstyrelsen i Västernorrland Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde Operahögskolan i Stockholm (F) Radio- och TV-verket Sameskolstyrelsen (F) Stockholms universitet Södertörns högskola Uppsala universitet Vetenskapsrådet (F) Örebro universitet	8 p
Barnombudsmannen (F) Danshögskolan (F) Försvarshögskolan Försäkringskassan Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd (F) Högskolan i Borås Högskoleverket Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (F) Konsumentverket Kungliga Konsthögskolan Linköpings tingsrätt Lunds universitet Länsstyrelsen i Kalmar Länsstyrelsen i Uppsala Rikspolisstyrelsen Statens försvarshistoriska museer Stiftelsen Skansen Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket Teaterhögskolan i Stockholm (F) Verket för innovationssystem (Vinnova)	7 p

Myndighet	Poäng
Elsäkerhetsverket (F) Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (F) Försvarets materialverk Granskningsnämnden för radio och TV (F) Högskolan Väst Internationella programkontoret för utbildningsområdet (F) Konstfack Revisorsnämnden (F) Riksgäldskontoret (F) Riksutställningar Statens konstråd (F) Statens museer för världskultur Sveriges lantbruksuniversitet Talboks- och punktskriftbiblioteket (F)	6 p
Boverket Brottsförebyggande rådet (F) Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (F) Länsstyrelsen i Gotland Polarforskningssekreteriatet (F) Specialpedagogiska skolmyndigheten (ny) Statens pensionsverk Umeå universitet	5 p
Högskolan Dalarna Konstnärnämnden (F) Länsstyrelsen i Blekinge Länsstyrelsen i Örebro	4 p
-	3 p
Statens historiska museer	2 p
Tillväxtanalys (ny) Tillväxtverket (ny)	1 p

5.3 Årets resultat

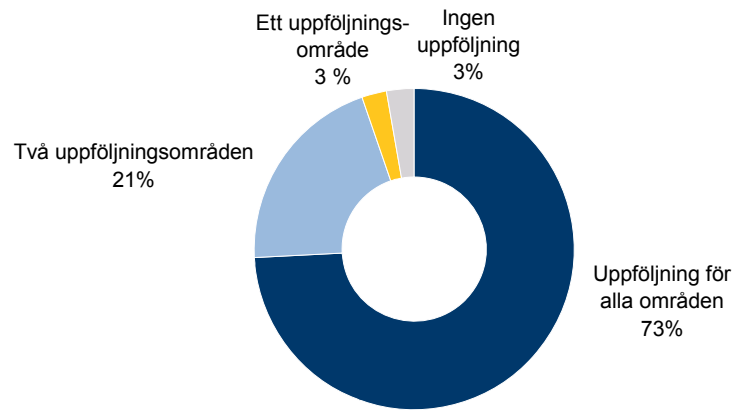
Majoriteten av myndigheterna, 65 procent, har fått något av de fyra högsta poängen (se figur nedan). Av alla myndigheterna har 9 procent uppnått full poäng (12 poäng) medan flest myndigheter, 23 procent, har tilldelats 10 poäng. Enbart sex myndigheter har fått någon av de fyra lägsta poängen. Två av dessa är nya myndigheter som har redovisat frivilligt.

Figur 21. Fördelning av rankingpoäng (0-12) för myndigheterna. Totala underlaget är 189 myndigheter.

När det gäller miljöledningssystemets effekter har 140 myndigheter, 73 procent, redovisat sin uppföljning för samtliga tre områden: tjänsteresor och övrig bränsleanvändning, energianvändning och miljökrav i upphandling (se figur på nästa sida).

Det område där störst andel myndigheter har redovisat uppföljningsmått är inom området tjänsteresor och övrig bränsleanvändning (96 procent) och energianvändning (93 procent). Miljökrav i upphandling har avgränsats till att exkludera avrop från statliga ramavtal och direktupphandlingar i uppföljningsmått. Några myndigheter har uppgivit att de enbart använder sig av ramavtal och har därför inte besvarat frågorna om miljökrav i upphandlingen. Därmed kan de inte få något poäng för detta område. Detta är också det område där störst andel myndigheter, 22 procent, helt saknar uppföljning.

Figur 22. Andel myndigheter som har angett en eller flera mått för alla uppföljningsområden. Totala underlaget är 189 myndigheter.

6 Sammanfattande diskussion

Redovisningsåret 2009 utgör startåret för redovisningen med de nya riktlinjerna. För första gången har en samlad uppföljning av statens miljöpåverkan inom områdena tjänsteresor, energianvändning och miljökrav i upphandling genomförts. Majoriteten av myndigheterna har de grundläggande delarna av miljöledningsarbetet på plats och det är också fler myndigheter som är miljöcertifierade jämfört med föregående år.

Det är glädjande att så många myndigheter har lagt ner tid och kraft på att följa upp miljöeffekter. Majoriteten av myndigheterna har kunnat redovisa miljöeffekter för samtliga uppföljningsområden. Det finns dock potential till ytterligare förbättringar för uppföljningen. Naturvårdsverket ser nu fram emot att tillsammans med myndigheterna föra utvecklingen av miljöledningsarbetet framåt. Nedan diskuteras både positiva tendenser, utvecklingspotential och åtgärder för att förbättra arbetet inför kommande år.

6.1 Indirekta miljöaspekter behöver lyftas fram

En ny fråga för i år berörde myndigheternas betydande miljöaspekter. Majoriteten av myndigheterna anger huvudsakligen direkta miljöaspekter som t.ex. resor/transporter, energi och avfall medan relativt få nämner indirekta miljöaspekter. Indirekta miljöeffekter kan vara beslut, regler, rådgivning, information och aktiviteter som upphandling och inköp. I samband med att myndigheterna uppdaterar miljöutredningen, vilket är något som flera avser att göra, finns det också en god möjlighet att lyfta fram de indirekta miljöaspekterna.

6.2 Målformuleringarna kan bli bättre

En stor andel myndigheter har upprättat mål för de betydande miljöaspekterna. Detta innebär inte att myndigheten formulerat mål för alla sina betydande miljöaspekter. Det är inget krav att alla betydande miljöaspekter ska förses med mål. Det är även möjligt att formulera mål för mer enkla miljöaspekter som är lättare att åtgärda. Det finns dock ett behov av att förbättra formuleringarna av målen som många gånger varken är mätbara eller tidsbestämda. Detta försvårar för myndigheterna att följa upp målen. Genom uppföljning blir det tydligt hur utvecklingen går och det underlättar kommunikationen till anställda, ledningen och andra intressenter. Tre av fyra myndigheter anger att de följer upp målen. Det är däremot få myndigheter som uppfyllt alla målen. Desto fler har uppfyllt något eller några av miljömålen. Det är dock svårt att tolka resultatet. Eftersom myndigheterna har olika ambitionsnivåer kan en låg måluppfyllelse bero antingen på otillräckliga åtgärder eller att myndigheten satt för höga mål som är svåra att nå.

6.3 Behov av miljöutbildning

Var tredje myndighet svarar att de inte säkerställt de anställdas miljökompetens. Frågan upplevdes dock av många myndigheter som oklar. Det framgår att myndigheterna har tolkat frågan på olika sätt, framför allt betydelsen av att ”säkerställa”. Olika tolkning av begreppet säkerställa kommer förhoppningsvis att lösas till nästa år då frågan ändras till att kräva ett mer beskrivande svar. Ett enkelt och vanligt sätt att säkerställa personalens miljökompetens är att erbjuda generella miljöutbildningar. Standardiserade miljöutbildningar finns på marknaden både i läroledd form och som webbaserad utbildning. Information om detta behöver utvecklas och spridas.

6.4 Stöd för miljörevision

En ökande andel myndigheter jämfört med föregående år anger att de genomfört miljörevision. Det är en positiv utveckling, speciellt med tanke på att trenden förra året var neråtgående. Ungefär en fjärdedel av myndigheterna har haft ett så kallat förenklat miljöledningsuppdrag, vilket innebär att myndigheterna inte är skyldiga att genomgå årliga miljörevisioner. Från och med 2010 blir det dock obligatoriskt för samtliga myndigheter att genomföra årliga interna miljörevisioner. För att myndigheterna ska kunna genomföra miljörevisioner behöver stödet utvecklas. Naturvårdsverket satsar under året på utbildningar i interna miljörevisioner som är anpassade för statliga myndigheter.

6.5 Förbättringspotential för uppföljningen av miljöeffekter

Redovisningsåret 2009 utgör ett historiskt startskott, då större fokus läggs på att mäta miljöeffekter av miljöledningsarbetet. Att myndigheterna följer upp miljöeffekter är viktigt i flera avseenden. Det klargör myndighetens miljöpåverkan och underlättar förbättringsarbetet. En större medvetenhet om miljöpåverkan gör att det blir mer tydligt och motiverande för de anställda att bedriva ett aktivt miljöarbete samtidigt som det blir mer intressant för ledningen att prioritera detta arbete.

Det är mycket glädjande att majoriteten av myndigheterna redovisat miljöeffekter för samtliga uppföljningsområden. Det finns dock fortfarande en del som kan förbättras inom uppföljningen, vilket är naturligt i detta inledningsskede av arbetet.

Myndigheterna har exempelvis gjort olika avgränsningar i uppföljningsmått när det varit svårt att ta fram aktuell statistik. Det är även tydligt att det finns mycket missuppfattningar och olika tolkningar av frågorna. Statistiken kan också variera beroende på om myndigheterna använt Naturvårdsverkets schablonlista eller andra källor till beräkningar. Det vanligaste är att myndigheten får statistik från leverantörer, vilket är något myndigheterna i första hand bör eftersträva då det är minst tidskrävande. Många myndigheter beskriver dock att de haft problem att få aktuell

och korrekt statistik från leverantörerna. En uppgift för Naturvårdsverket bör därför vara att samordna leverantörer, såsom resebyråer och fastighetsägare.

6.5.1 Tjänsteresor

När det gäller uppföljning av tjänsteresor och övrig bränsleanvändning har myndigheterna haft lättast att samla in uppgifter om flygresor. Uppföljning av miljöpåverkan från bil och tåg har också fungerat bra, med undantag för taxiresor. Uppgifter om bussresor verkar problematiskt men dessa är betydligt färre och utgör en marginell andel av miljöpåverkan. Myndigheterna behöver endast följa upp bussresor för längre sträckor medan bussresor med lokal kollektivtrafik är frivilligt att följa upp.

6.5.2 Energianvändning

Liksom förväntat, har många myndigheter haft svårt att få fram helt komplett statistik från fastighetsägaren på grund av att lokalerna delas med andra verksamheter eller att energianvändningen ingår i hyran. Det har även varit en utmaning för en del myndigheter att separera verksamhetsel och övrig energianvändning. Många myndigheter har därför uppskattat sin energianvändning. Endast hälften av myndigheterna uppger att värmeanvändningen är normalårkorrigerad. Om värmen är korrigerad blir det lättare att jämföra värmeförbrukningen mellan varma och kalla år. Många saknar uppgift om korrigering från hyresvärden. Naturvårdsverket har inför detta redovisningsår bistått med råd om hur myndigheterna ska gå tillväga för att få värmeanvändningen korrigerad. Myndigheterna har även haft möjlighet att skicka in uppgifter om värmeanvändning till Naturvårdsverket som i sin tur korrigerar dessa och skickar tillbaka uppgifterna. Det är tydligt att Naturvårdsverket behöver förbättra information och stöd gällande normalårskorrigering.

6.5.3 Miljökrav i upphandling

Det otydligaste området för uppföljning är miljökrav i upphandling. Anmärkningsvärt få har redovisat uppföljningsmått för detta område. Flera myndigheter upplever att begreppet miljökrav är oklart och efterfrågar exempel eller definitioner av vad miljökrav innebär. En stor del av myndigheterna uppger dessutom att de endast kunnat göra uppskattningar av andelen och det ekonomiska värdet av anskaffningar med miljökrav.

Naturvårdsverket har förtydligat vilka anskaffningar som ska följas upp och tagit fram en guide med olika konkreta tips om uppföljning av bland annat miljökrav i upphandling. Det är trots detta tydligt att många myndigheter har behov av fortsatt stöd i arbetet med att följa upp miljökrav i upphandling. Naturvårdsverket bör därför även i fortsättningen fokusera på att utveckla stöd och hjälp till myndigheterna inom detta område.

6.5.4 Årsarbetskraft

Många myndigheter upplever att nedbrytningen i årsarbetskraft blir missvisande för deras verksamhet. Framför allt har de flesta universitet och högskolor påpekat detta men det gäller även för t.ex. Kriminalvården och museer. Dessa myndigheter har förutom anställda även studenter, intagna, besökare och konsulter som påverkar energianvändningen.

Avsikten med uppföljningen är att myndigheten fångar in vad som händer i organisationen snarare än att kunna jämföra sig med andra organisationer. Utgångspunkten för uppföljningen är att det ska vara användbart för respektive organisation. Det viktiga är att myndigheten fångar in den totala energianvändningen och koldioxidutsläppen. Nedbrytningen till årsarbetskraft är tänkt att fånga in förändringar i organisationen som påverkar dessa siffror för att kunna göra relevanta jämförelser med verksamhetens miljöpåverkan från år till år. Om myndigheten finner att en annan nedbrytning är lämpligare är det möjligt att även redovisa sådana alternativa mått.

6.6 Inför nästa års redovisning

Detta redovisningsår är speciellt i många avseenden. För första gången finns en samlad, om än inte perfekt, bild av den svenska statens miljöpåverkan inom de tre områdena tjänsteresor och övrig bränsleförbrukning, energianvändning och miljökrav i upphandling. Detta är unikt och en start på ett helt nytt sätt att arbeta med miljöpåverkan inom de svenska myndigheterna. Det är därför viktigt att Naturvårdsverket arbetar för att kommunicera resultatet från uppföljningen till myndigheter, regering, företag och allmänhet.

Som ett naturligt led i ett nytt arbete, har redovisningen av miljöeffekter innehållit en hel del utmaningar. Förhoppningsvis leder dessa utmaningar till nya insikter och lösningar och det är därför rimligt att förvänta sig förbättringar till nästa år. Det kommer att finnas en större medvetenhet om vad uppföljningen innebär, både inom myndigheten och hos leverantörerna. När de initiala problemen löser sig kommer redovisningens kvalitet att förbättras. Avsikten med uppföljningen är dock inte att få en helt komplett och felfri statistik av statens totala utsläpp. Syftet är framför allt att myndigheterna ska lägga större fokus på att minimera den egna miljöpåverkan.

Från och med redovisningen av miljöledningsarbetet för 2010 har regeringen beslutat om nya riktlinjer, en ändring som främst berör del 1. I och med detta kommer en del frågor, där det funnits oklarheter och missuppfattningar, att ändras. Det finns emellertid behov av ytterligare åtgärder för att underlätta och förbättra redovisningen. Naturvårdsverket, som har en stödjande funktion i myndigheternas miljöledningsarbete, har en viktig roll för att åstadkomma förbättringar och minimera problem som uppstår. Nedan är några förslag på hur Naturvårdsverket kan förbättra stödet inför nästa års redovisning.

Förslag till utveckling av stödet från Naturvårdsverket

- Information om existerande miljöutbildningar bör utvecklas och spridas.
- Kompetenshöjande insatser för att myndigheterna ska kunna genomföra interna miljörevisioner. Naturvårdsverket satsar under året på grundutbildningar i miljörevision anpassade för statliga myndigheter.
- Stöd och hjälp gällande normalårskorrigerering.
- Definitioner och stöd för uppföljning av miljökrav vid upphandling bör utvecklas och kommuniceras.
- Samordning av reseleverantörer och fastighetsägare för att förbättra leverantörsstatistiken och underlätta för myndigheterna.

Förslag till förändringar i riktlinjerna

- Uppföljningen skulle gynnas av att myndigheterna även redovisade antal resor för respektive transportslag, antal årsarbetskrafter och antal kvadratmeter.
- Kommande år bör minst två års siffror inkluderas i redovisningen för att synliggöra trender.
- Det bör vara möjligt att ange egna uppföljningsmått i rapporteringen som myndigheten anser lämpliga samt motiv till dessa.
- Riktlinjernas utformning bör ses över för att minimera missförstånd i rapporteringen.

Bilagor

Bilaga 1: Riktlinjer för statliga myndigheters redovisning av miljöledningsarbete 2009

Del 1 Miljöledningssystemet

1. Är myndigheten miljöcertifierad?

Ja ISO14001 Ja EMAS Nej

2. Har myndigheten gjort en miljöutredning och identifierat vilka aktiviteter som kan påverka miljön (dvs. miljöaspekter)?

Ja Nej

3. Vilka är myndighetens mest betydande miljöaspekter?

4. Har myndigheten upprättat en miljöpolicy?

Ja Nej

5. Har myndigheten upprättat mål för de betydande miljöaspekterna?

Ja Nej

6. Vilka är målen?

7. Har myndigheten upprättat en handlingsplan/identifierat aktiviteter som ska bidra till att målen nås?

Ja Nej

8. Följer myndigheten upp målen?

Ja Nej

9. Redovisa hur väl målen har uppfyllts

10. Kommuneras resultatet av miljöledningsarbetet till de anställda?

Ja Nej

11. Har myndigheten säkerställt att de anställda har den kunskap de behöver för att agera miljövänligt?

Ja Nej

12. Går myndigheten regelbundet (minst en gång/år) igenom att miljöledningssystemet fungerar som avsett (dvs. miljörevision)?

Ja Nej

Del 2 Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter

1. Tjänsteresor och övrig bränsleförbrukning

1.1 Utsläpp av koldioxid i kg totalt samt per årsarbetskraft från:

- a) Flygresor under 50 mil
- b) Bilresor som görs i tjänsten (inkluderar egen bil, tjänstebil, hyrbil, leasad bil, taxi)
- c) Tågresor
- d) Bussresor
- d) Maskiner och övriga fordon som används i myndighetsverksamheten

1.2 Sammanlagda utsläpp av koldioxid i kg, totalt samt per årsarbetskraft enligt 1.1 a)-d)

1.3 Utsläpp av koldioxid i kg för flygresor över 50 mil, totalt och per årsarbetskraft

1.4 Andel bilar som köps in eller leasas av myndigheten och som följer definitionen miljöbil (anges i procent)

1.5 Andel drivmedel som är förnybart av den totala drivmedelsförbrukningen för de inköpta eller leasade miljöbilarna (anges i procent)

1.6 Beskrivning av insamlat resultat

- a) beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) beskriv eventuella problem/luckor i materialet och hur/när ni planerar att åtgärda dessa.

1.7 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmåten, ange vad som gäller för respektive mått)

- Eget uppföljningssystem
- Leverantörsuppgifter
- Uppskattning (förklara på vilket sätt)

1.8 Uppföljningsmåten i svaren på frågorna är baserade på:

- Schablonlista som Naturvårdsverket tillhandahåller
- Uppgifter som tagits fram på annat sätt, nämligen

1.9 Har Naturvårdsverkets schablonlista underlättat sammanställningen?

Ja Nej Kommentera gärna NV:s stöd

2. Energianvändning

2.1 Årlig energianvändning i kWh totalt, per årsarbetskraft och per m² uppdelat på

- a) verksamhetselektricitet
- b) övrig energianvändning

2.2 Sammanlagd årlig energianvändning, totalt, per årsarbetskraft och per m² enligt 2.1 a)-b)

2.3 Är värmeförbrukningen normalårskorrigerad? Ja Nej

2.4 Andel förnybar energi av den totala energianvändningen (anges i procent)

2.5 Beskrivning av insamlat resultat

- a) beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) beskriv eventuella problem/luckor i materialet och hur/när ni planerar att åtgärda dessa.

2.6 Dessa uppföljningsmått är framtagna genom:

- Eget uppföljningssystem
- Leverantörsuppgifter
- Uppskattning (förklara på vilket sätt)

3. Miljökrav i upphandling

3.1 Andel registrerade anskaffningar (upphandling och inköp) där miljökrav ställts av det totala antalet registrerade anskaffningar per år (anges i procent)

3.2 Ekonomiskt värde av registrerade anskaffningar med miljökrav av det totala värdet av registrerade anskaffningar per år

3.3 Beskrivning av insamlat resultat

- a) beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) beskriv eventuella problem/luckor i materialet och hur/när ni planerar att åtgärda dessa.

3.4 Dessa uppföljningsmått är framtagna genom:

- Eget uppföljningssystem
- Leverantörsuppgifter
- Uppskattning (förklara på vilket sätt)

Bilaga 2: Myndigheter med uppdrag att redovisa sitt miljöledningsarbete 2009

Myndigheter som uteblivit med redovisning är markerade med fet stil. Myndigheter som upphört/omvandlats och uteblivit med redovisning är markerade med en asterisk. Myndigheter som inkom sent med redovisningen är markerade med kursiv stil.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsdomstolen
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Finansdepartementet

Arbetsgivarverket
Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen
Fortifikationsverket
Kammarkollegiet
Konjunkturinstitutet
Kronofogdemyndigheten
Lotteriinspektionen
Länsstyrelsen i Blekinge
Länsstyrelsen i Dalarna
Länsstyrelsen i Gotland
Länsstyrelsen i Gävleborg
Länsstyrelsen i Halland
Länsstyrelsen i Jämtland
Länsstyrelsen i Jönköping
Länsstyrelsen i Kalmar
Länsstyrelsen i Kronoberg
Länsstyrelsen i Norrbotten
Länsstyrelsen i Skåne
Länsstyrelsen i Stockholm
Länsstyrelsen i Södermanland
Länsstyrelsen i Uppsala
Länsstyrelsen i Värmland
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Länsstyrelsen i Västerbotten
Länsstyrelsen i Västernorrland

Länsstyrelsen i Västmanland
Länsstyrelsen i Örebro
Länsstyrelsen i Östergötland
Premiepensionsmyndigheten
Riksgäldskontoret
Skatteverket
Statens bostadskreditnämnd
Statens fastighetsverk
Statens pensionsverk
Statistiska centralbyrån
Statskontoret
Tullverket

Försvarsdepartementet

Försvarets materialverk
Försvarets radioanstalt
Kustbevakningen
Statens haverikommission
Totalförsvarets forskningsinstitut
Totalförsvarets pliktverk

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Allmänna reklamationsnämnden
Konsumentverket
Ungdomsstyrelsen

Jordbruksdepartementet

Fiskeriverket
Livsmedelsverket
Sametinget
Skogsstyrelsen
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Sveriges lantbruksuniversitet

Justitiedepartementet

Brottsförebyggande rådet
Brottsoffermyndigheten
Datainspektionen
Domstolsverket
Ekobrottsmyndigheten
Justitiekanslern
Kriminalvården
Linköpings tingsrätt
Migrationsverket
Revisorsnämnden
Rikspolisstyrelsen
Rättsmedicinalverket
Valmyndigheten
Åklagarmyndigheten

Kulturdepartementet

Arkitekturmuseum
Granskningsnämnden för radio och TV
Institutet för språk och folkminnen
Konstnärnämnden
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet
Moderna museet
Nationalm. M. Prins Eugens Waldemarsudde
Naturhistoriska riksmuseet
Radio- och TV-verket
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet inkl. landsarkiven
Riksutställningar
Statens biografbyrå
Statens försvarshistoriska museer
Statens historiska museer
Statens konstråd
Statens kulturråd
Statens maritima museer
Statens museer för världskultur
Statens musiksamlingar
Stiftelsen Nordiska museet
Stiftelsen Skansen
Stiftelsen Tekniska museet
Talboks- och punktskriftbiblioteket

Miljödepartementet

Boverket
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
Kemikalieinspektionen
Lantmäteriet
Naturvårdsverket
Statens geotekniska institut
Statens va-nämnd
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Näringsdepartementet

Banverket
Bolagsverket
Elsäkerhetsverket
Glesbygdsverket*
Institutet för tillväxtpolitiska studier*
Konkurrensverket
Luftfartsverket
Patent- och registreringsverket
Post- och telestyrelsen
Rikstrafiken
Rymdstyrelsen
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens institut för kommunikationsanalys
Statens väg- och transportinstitut
Sveriges geologiska undersökning
Verket för innovationssystem
Verket för näringslivsutveckling*
Vägverket

Socialdepartementet

Barnombudsmannen
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
Försäkringskassan
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Läkemedelsverket
Myndigheten för handikappolitisk samordning

(forts. socialdepartementet)
Myndigheten för internationella ad-
optionsfrågor
Smittskyddsinstitutet
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk
utvärdering
Statens folkhälsoinstitut
Statens institutionsstyrelse
Tandvårds- och läkemedelsförmåns-
verket

Utbildningsdepartementet

Blekinge tekniska högskola
Centrala studiestödnämnden
Danshögskolan
Dramatiska institutet
Försvarshögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan
Göteborgs universitet
Högskolan i Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Skövde
Högskolan i Kristianstad
Högskolan på Gotland
Högskolan Väst
Högskoleverket
Institutet för rymdfysik
Internationella programkontoret för
utbildningsområdet
Karlstad universitet
Karolinska institutet
Konstfack
Kungliga biblioteket
Kungliga Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Kungliga Tekniska högskolan
Linköpings universitet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Malmö högskola
Mittuniversitetet

Myndigheten för kvalificerad yrkes-
utbildning*
Mälardalens högskola
Operahögskolan i Stockholm
Polarforskningssekretariatet
Sameskolstyrelsen
Statens skolverk
Stockholms universitet
Södertörns högskola
Teaterhögskolan i Stockholm
Umeå universitet
Uppsala universitet
Verket för högskoleservice
Vetenskapsrådet
Växjö universitet
Örebro universitet
Överklagandenämnden för studiestöd

Utrikesdepartementet

Exportkreditnämnden
Folke Bernadotteakademin
Inspekt. för strategiska produkter
Institutet för utvärdering av inter-
nationellt utvecklingsarbete
Kommerskollegium
*Myndigheten för utländska invest-
eringar i Sverige*
Nordiska Afrikainstitutet
Styrelsen för ackreditering och
teknisk kontroll
Styrelsen för internationellt utveck-
lingssamarbete
Svenska institutet

Bilaga 3: Miljöeffekter för tjänsteresor och övrig bränsleanvändning

Nedanstående tabell är en sammanställning av myndigheternas redovisade miljöeffekter och i vilken omfattning miljöeffekter redovisats för tjänsteresor och övrig bränsleanvändning. Det huvudsakliga syftet med sammanställningen är att myndigheterna ska kunna se om miljöarbetet leder till minskad eller ökad miljöpåverkan från år till år. På grund av myndigheternas olika uppdrag och oklarheter i redovisningen är det inte lämpligt att använda sammanställningen för att göra jämförelser mellan myndigheter. Det är också viktigt att observera att de totala koldioxidutsläppen delvis beror på i vilken utsträckning myndigheterna följer upp sina utsläpp.

Myndigheter som saknar uppgifter för totala utsläpp har inte inkluderats i sammanställningen. Totalt redovisas 175 myndigheters koldioxidutsläpp från tjänsteresor. Där myndigheten inte svarat, uppgett att uppgift saknas eller där svaret inte framgår markeras med ”x”. Myndigheterna är sorterade i alfabetisk ordning.

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Affärsverket svenska kraftnät	144 241	129 590	118 340	1,5	x	5 612 269	6 004 442	19 062
Allmänna reklamationsnämnden	470	x	x	0,023	1,48	x	472	16
Arbetsdomstolen	2 370	x	x	x	x	x	2 370	110
Arbetsförmedlingen	1 765 927	278 649	651 103	712	10 420	x	2 706 811	279
Arbetsgivarverket	12 706	4 458	21	0,135	0	0	17 185	263
Arbetsmiljöverket	96 814	71 994	153 399	0,15	x	x	322 207	607
Arkitekturmuseet	4 686	1 734	0	0,07	0	0	6 420	167
Banverket	13 000 000	3 000 000	2 000 000	60	x	30 000 000	48 000 060	7 959
Blekinge tekniska högskola	882 000	125 000	114 761	1,55	x	0	1 121 763	2 444
Bolagsverket	24 651	36 915	5 426	0,47	x	0	66 992	138
Boverket	533 177	2 128	1 931	0,69	0	0	537 236	2 929
Brottsförebyggande rådet	34 871	3 482	983	0,5	x	0	39 337	492
Centrala studiestödnämnden	109 382	45 050	12 991	6,64	114	x	167 544	168
Danshögskolan	4 930	3 255	3 398	0,07	462	x	12 045	223
Datainspektionen	11 804	568	32	0,047	x	x	12 404	318
Diskrimineringsombudsmannen	23 936	1 156	4 720	0,046	35	x	29 847	265
Domstolsverket	142 461	57 801	189 331	9	0	600	390 202	1 592
Dramatiska institutet	2 174	682	168	0	1	0	3 025	x
Ekobrottsmyndigheten	73 803	18 821	80 975	3	1	x	173 603	455
Ekonomistyrningsverket	80 156	16 943	4 340	0,23	x	x	101 439	676
Elsäkerhetsverket	28 854	x	11 628	1,4	x	x	40 483	988

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Exportkreditnämnden	260	1 874	7 732	0,159	x	x	9 866	2 087
Finansinspektionen	136 190	9 219	2 143	0,17	x	x	147 552	644
Fiskeriverket	229 832	51 689	x	4,22	x	x	281 525	859
Formas	90 373	0	x	x	x	0	90 373	2 349
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	31 184	16 787	482	0,36	0	0	48 453	2 202
Fortifikationsverket	195 859	59 722	99 174	1,8	x	1 446 826	1 801 583	772
Försvarets materialverk	1 740 598	444 897	508 796	6,41	x	1 557 000	4 251 297	2 803
Försvarets radioanstalt	464 649	60 571	70 547	0,638	0	0	595 768	1 192
Försäkringskassan	524 502	857 690	1 008 119	63,4	110 526	x	2 500 900	206
Granskningsnämnden för radio och TV	2 927	0	60	0,1	0	0	2 987	249
Göteborgs universitet	3 238 360	193 826	190 178	28,8	x	x	3 622 392	761
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	5 388	2 070	393	x	x	x	7 851	271
Högskolan Dalarna	99 845	306	86 763	2	0	4 862	191 778	349
Högskolan i Borås	287 445	32 621	83 640	2	x	x	403 708	762
Högskolan i Gävle	x	x	19 352	x	x	x	19 352	x
Högskolan i Kalmar	452 451	97 158	139 971	5,7	24 663	81 732	795 981	1 063
Högskolan Kristianstad	294 945	17 889	47 683	1	x	1 268	361 786	756
Högskolan på Gotland	797 725	139 638	8 031	1	1 270	0	946 665	4 983
Högskolan Väst	243 307	28 616	73 218	x	444	x	345 585	845
Högskoleverket	99 948	36 914	2 283	0,49	513	x	139 658	872
Inspektionen för strategiska produkter	30 251	9 180	250	0	0	0	39 681	0
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	13 874	1 773	364	0,06	0	x	16 011	615

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Institutet för rymdfysik	67 000	0	5 000	x	x	x	72 000	1 080
Institutet för språk och folkminnen	5 507	3 132	818	0,7	77	0	9 535	122
Intern. programkontoret för utbildningsomr.	159 920	39 884	x	1,3	x	0	199 805	2 938
Justitiekanslern	1 395	4 268	52	0,012	x	x	5 714	229
Kammarkollegiet	13 517	6 412	5 052	1	76	x	25 058	129
Karlstad universitet	x	19 802	1 093 915	3,45	x	1 360	1 115 080	1 149
Karolinska institutet	8 550 000	232 000	92 200	15	59 500	21 500	8 955 215	2 304
Kemikalieinspektionen	156 636	15 958	2 675	0,2	x	x	175 269	895
Kommerskollegium	95 965	1 950	x	0,208	x	0	97 915	1 112
Konjunkturinstitutet	5 280	x	408	1	300	x	5 989	105
Konkurrensverket	74 453	1 895	894	0,2	44	x	77 286	709
Konstfack	52 369	982	3 016	0,65	158	x	56 526	401
Konstnärsnämnden	9 531	4 129	x	x	x	x	13 660	187
Konsumentverket	36 600	463	3 667	1,3	841	x	41 573	46
Kriminalvården	2 704 784	258 137	3 361 000	21,39	x	436 809	6 760 751	885
Kronofogdemyndigheten	80 415	91 543	594 059	8	x	x	766 025	361
Kungliga biblioteket	106 791	10 159	1 365	0,62	x	0	118 316	338
Kungliga Konsthögskolan	11	x	13	x	x	x	24	0
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm	29 423	5 517	2 357	0,18	163	x	37 460	209
Kungliga Tekniska högskolan	5 600 000	203 000	104 426	6,7	x	12 158	5 919 591	2 026
Kustbevakningen	311 942	244 181	156 765	0,6	258	19 424 930	20 138 077	26 611
Lantmäteriet	238 812	148 283	1 216 883	21	x	x	1 603 999	740

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Linköpings universitet	2 732 475	88 998	172 653	13	322 693	x	3 316 832	1 010
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hall- wylska museet	2 464	455	5006	0,19	x	x	7 925	148
Livsmedelsverket	325 000	63 000	256 226	3,38	59	0	644 288	1 333
Lotteriinspektionen	735	165	206	0,07	x	x	1 106	30
Luffartsverket	1 033 708	581 874	330 970	5	x	6 247 000	8 193 557	2 427
Luleå tekniska universitet	2 581 545	258 160	x	1 994	x	x	2 841 699	449
Lunds universitet	4 727 214	222 588	292 600	8	x	x	5 242 410	965
Läkemedelsverket	345 000	21 000	10 750	0,5	0	0	376 751	748
Länsstyrelsen i Dalarna	7 846	4 380	203 376	2	250	17 160	233 014	1 101
Länsstyrelsen i Gotland	2 100	55 000	226 000	0	500	137 000	420 600	11
Länsstyrelsen i Gävleborg	4 151	2 828	147 500	1,06	x	1 133	155 613	745
Länsstyrelsen i Halland	3 100	17 400	119 400	5	30	0	139 935	886
Länsstyrelsen i Jämtland	15 707	69 374	180 682	1	0	311 347	577 111	2 697
Länsstyrelsen i Jönköping	3 190	3 556	108 800	76	0	5 460	121 082	526
Länsstyrelsen i Kalmar	18 874	39 023	141 484	1,1	14	x	199 396	1 116
Länsstyrelsen i Kronoberg	680	9 160	60 380	0,54	x	x	70 221	433
Länsstyrelsen i Norrbotten	10 562	6 690	265 365	46	x	215 145	497 808	2 004
Länsstyrelsen i Skåne	46 000	8 000	62 000	0	x	33 000	149 000	336
Länsstyrelsen i Stockholm	9 328	9 067	24 820	0,8	20	x	43 236	100
Länsstyrelsen i Södermanland	521	413	75 000	1,2	0	0	75 935	506
Länsstyrelsen i Uppsala	4 534	2 596	33 601	0,36	x	x	40 731	247
Länsstyrelsen i Värmland	19 000	8 000	90 000	3	0	58 000	175 003	909

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Länsstyrelsen i Västra Götaland	45 000	40 000	370 434	4	x	29 846	485 284	639
Länsstyrelsen i Västerbotten	96 948	2 347	97 170	23	2 931	69 883	269 302	1 131
Länsstyrelsen i Västernorrland	27 703	19 282	88 689	1	585	x	136 260	640
Länsstyrelsen i Västmanland	3 462	2 192	30 965	1,32	x	x	36 620	223
Länsstyrelsen i Östergötland	15 782	4 538	68 853	3,14	14	x	89 190	375
Malmö högskola	695 250	19 003	79 779	2,51	x	x	794 035	706
Migrationsverket	952 727	x	625 682	6,97	x	0	1 578 416	505
Mittuniversitetet	411 573	186 509	123 490	9	x	x	721 589	847
Moderna museet	44 308	0	1 154	0,25	0	0	45 462	443
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	12 022	1 549	x	x	x	x	13 571	616
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	11 962	1 421	0	0,01	0	0	13 383	1 217
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 319 379	273 459	224 951	23	x	x	1 817 812	2 138
Myndigheten för utländska inv. i Sverige (ISA)	67 889	10 246	7 177	x	0	0	85 312	2 370
Mälardalens högskola	x	498 633	90 574	4,4	593	x	589 804	607
Nationalm. M. Prins Eugens Waldemarsudde	49 050	1 975	5 210	0,17	x	896 500	952 735	6 260
Naturhistoriska riksmuseet	234 250	0	7 401	0,18	0	x	241 651	963
Naturvårdsverket	372 500	116 800	20 800	5	x	x	510 105	1 190
Nordiska Afrikainstitutet	138 533	12 679	602	0,07	x	x	151 814	4 048
Operahögskolan i Stockholm	1 676	1 950	1 170	0,04	8	0	4 804	240
Polarforskningssekreteriatet	x	6 644	4 867	0,28	222	x	11 734	0
Premiepensionsmyndigheten	33 063	4 898	5 740	2304	550	0	46 555	241
Radio- och TV-verket	3 340	x	26	7,4	x	x	3 373	225

NATURVÅRDSVERKET
 Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Revisorsnämnden	7 917	0	118	0,009	0	0	8 035	423
Riksantikvarieämbetet	58 435	132 340	44 883	1,22	81	1 500	237 240	597
Riksarkivet inkl. landsarkiven	76 662	28 996	55 274	246	0	21 777	182 955	132
Riksgäldskontoret	36 500	1 200	590	0,02	x	x	38 290	239
Rikspolisstyrelsen	2 422 075	474 332	21 143 817	27,7	2 180	30 967	24 073 399	1 003
Rikstrafiken	5 553	8 120	250	0,36	0	x	13 923	870
Riksutställningar	22 587	33 298	2 759	0,042	251	21 481	80 377	1 747
Rymdstyrelsen	71 247	3 435	1 264	0,09	17	0	75 963	4 926
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	90 005	21 516	14 049	2	x	0	125 572	904
Rättsmedicinalverket	10 373	10 827	408	2,65	x	0	21 611	62
SIDA	1 663 753	59 322	3 687	0,38	x	x	1 726 762	2 235
Sjöfartsverket	207 895	84 609	530 246	3,58	x	26 974 946	27 797 700	208
Skatteverket	750 683	476 801	806 075	68	x	x	2 033 627	211
Skogsstyrelsen	247 960	8 200	1 423 300	4	x	143 600	1 823 064	1 716
SMHI	359 893	58 621	60 939	2,88	x	50 800	530 256	975
Smittskyddsinstitutet	152 157	36 296	27 928	0,4	x	x	216 381	649
Socialstyrelsen	305 206	155 524	x	4,97	x	x	460 735	687
Specialpedagogiska skolmyndigheten	353 140	6 319	471 362	17	x	x	830 838	575
Statens beredning för medicinsk utvärdering	82 717	14 552	10 206	0,9	x	0	107 476	2 558
Statens bostadskreditnämnd	3 822	17 993	798	0,125	223	x	22 836	269
Statens energimyndighet	1 240	31 275	4 169	4,94	0	0	36 689	125
Statens fastighetsverk	287 000	59 000	326 000	3	x	x	672 003	1 757

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Statens folkhälsoinstitut	251 534	108 869	1 098	16029	446	x	377 976	2 423
Statens försvarshistoriska museer	7 896	4 352	45 501	0,66	0	22 804	80 554	1 088
Statens geotekniska institut	10 664	26 375	11 564	0,96	x	x	48 604	631
Statens haverikommission	16 758	3 220	2 556	0,27	7	x	22 541	1 334
Statens institut för kommunikationsanalys	4 909	24 018	966	0,8	106	0	30 000	937
Statens institutionsstyrelse	128 915	91 575	894 692	7,65	x	x	1 115 190	391
Statens jordbruksverk	252 971	113 534	834 374	13,9	x	x	1 200 893	1 062
Statens konstråd	1 395	234	x	x	x	x	1 629	x
Statens kulturråd	43 779	3 236	x	0,42	x	x	47 015	588
Statens maritima museer	17 280	50 094	2 282	0,24	2 774	x	72 430	452
Statens museer för världskultur	x	x	0	0,62	0	0	1	x
Statens musiksamlingar	4 395	76	503	0,03	0	0	4 974	90
Statens pensionsverk	6 292	21 473	477	0,58	0	0	28 243	88
Statens skolverk	347 815	49 460	22 734	4,41	x	x	420 013	1 242
Statens va-nämnd	4 355	4 410	600	0,8	170	x	9 536	433
Statens veterinärmedicinska anstalt	453 795	12 917	31 026	0,74	0	0	497 739	1 398
Statens väg- och transportinstitut	109 273	0	23 770	2,5	0	42 781	175 827	1 063
Statistiska centralbyrån	230 539	8 132	27 246	5,82	0	0	265 923	221
Stiftelsen Nordiska museet	6 840	2 085	47 675	0,069	0	0	56 600	41
Stiftelsen Tekniska museet	9 386	x	x	x	x	x	9 386	x
Stockholms universitet	1 820 913	144 772	82 227	2,6	x	13 128	2 061 043	604
Strålsäkerhetsmyndigheten	407 000	26 000	23 807	0,29	x	944	457 751	2 099

NATURVÅRDSVERKET
Rapport 6352 • Miljöarbetet i staten 2009

Myndighet	Utsläpp av CO ² (kg)							CO ² (kg) per årsarbets- kraft
	Flygresor över 50 mil	Flygresor under 50 mil	Bilresor	Tågresor	Buss- resor	Maskiner och övriga fordon	Totalt CO ² (kg)	
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	125 058	59 687	85 047	5	x	x	269 797	2 545
Svenska institutet	757 480	42 000	784	x	x	0	800 264	10 620
Sveriges geologiska undersökning	134 000	39 600	164 000	x	x	547 000	885 000	3 054
Sveriges lantbruksuniversitet	1 063 000	258 000	559 037	0,24	x	x	1 880 037	666
Södertörns högskola	297 000	13 000	14 700	1,2	1 200	x	325 901	538
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	14 740	12 129	x	x	x	0	26 869	331
Teaterhögskolan i Stockholm	47 042	357	x	54,2	163	x	47 616	1 360
Totalförsvarets forskningsinstitut	1 004 000	183 000	191 194	2,38	x	x	1 378 196	1 633
Totalförsvarets pliktverk	30 439	0	x	x	0	0	30 439	165
Tullverket	666 216	150 770	1 401 400	5	x	x	2 218 391	1 129
Ungdomsstyrelsen	847	72	66	1,01	5	0	991	x
Uppsala universitet	3 631 640	150 725	243 168	5	x	x	4 025 538	906
Valmyndigheten	0	0	0	0	0	0	0	0
Verket för högskoleservice	17 780	8 782	1 535	1,06	185	x	28 283	257
Verket för innovationssystem (Vinnova)	569 396	15 540	x	0,62	x	x	584 937	x
Vetenskapsrådet	282 000	66 000	1 000	0	0	0	349 000	2 189
Vägverket	1 178 991	533 531	2 664 896	21,75	x	443 452	4 820 892	3 140
Växjö universitet	89 638	18 932	204 098	8,3	2 202	0	314 878	302
Åklagarmyndigheten	74 981	152 246	178 038	10	x	x	405 275	359
Örebro universitet	432 959	24 153	93 187	2,73	x	x	550 302	530
Överklagandenämnden för studiestöd	0	4 059	453	0,0412	24	0	4 536	324

Miljöarbetet i staten 2009

RAPPORT 6352

NATURVÅRDSVERKET
ISBN 978-91-620-6352-8
ISSN 0282-7298

Miljöledningssystem i myndigheter 2009

Årets sammanställning av statliga myndigheters miljöarbete utgör ett historiskt skifte. För första gången har en samlad uppföljning av statliga myndigheters miljöpåverkan inom områdena tjänsteresor, energianvändning och miljökrav i upphandling genomförts. Syftet med uppföljningen är att myndigheterna ska lägga större fokus på att minimera den egna miljöpåverkan. Glädjande nog har flertalet myndigheter kunnat redovisa miljöeffekter för samtliga uppföljningsområden. Majoriteten av myndigheterna har även alla delarna av miljöledningssystemen på plats. Det finns emellertid potential till ytterligare förbättringar, framför allt när det gäller uppföljningen av miljöeffekter. I rapporten presenteras förslag hur Naturvårdsverket kan förbättra sin vägledning inför nästa års redovisning.

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att stödja de statliga myndigheterna i deras miljöledningsarbete. I uppdraget ingår att årligen redovisa en sammanställning av miljöledningsarbetet baserat på myndigheternas rapporteringar.

